

ABONAMENTUL

an . 28 Cor.
jum. . 14
lună . 2.40

Preț de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

Preț pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Log
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu se înape-
lază.

Advocatul român și Demagogul român.

De Octavian Goga.

Aș fi dorit prea bucuros să păstrez o
bârșită tăcere în aceste zile, când bu-
noștri conducători cu brevetul în re-
au făcut coaliție ca să scape neamul
„aravagiile” modestului meu condei. Aș
făcut până la sfârșit, fiindcă omul cu-
te se trage la o parte când vede pe cu-
care pierzându-și cu totul săritele.
de mama focului, dă în gropi și se
cu capul de pereți. În asemenea ca-
e mai potrivit să-ți faci trei cruci, să
mucești brațele și să aștepti ca cel apu-
de ducă-se pe pustii să-și facă de cap,
după ce i-a trecut răul să-i pui pe frunte
cătoarele cataplasme.

În adevăr ar fi o prostie să-mi dau si-
de-a reduce la adevărata valoare a-
nșă de insulte ce-o pornește asupra mea
gaza „Românul”. Cel mai elementar
de conservare îmi impune o econo-
a energiei și nu-mi poate îngădui să
lau de gât cu toți vitejii cari cred, că
osit ceasul să scoată capul din obscuri-
și să mă tragă de mânecă. Cele mai
te din aceste injurături și așa se în-
impotriva autorilor lor, cari m'au fă-
demult să strîmb din nas pentru lingu-
te, pentru tămâierile ridicole, ce mi-au
nis până mai alaltăieri. A discuta deci
astfel de domni, ar însemna să car apă
ciurul, fiindcă omul fără convingeri su-
tră grozav de mult și ne având pertur-
morale ori scrupule de conștiință nu
isprăvește cu sporovăiala lui. De aceea
Goldiș, neobositul vânător de certificate
bună purtare, care simte zilnic necesi-
de a-și repara cinstea politică, se va
di de-acum zadarnic să-mi mai stoarcă
vorbă serioasă. Noi amândoi ne-am
isprăvit poveștile și sunt sigur, că pu-
ul a rămas pe deplin edificat asupra
atenției intențiilor acestui „iubitor das-
”, care îmi ține lecții de „intransigență
”, și umple coloanele *Pseudo-Ro-
mului* din Arad cu bocete de mirono-
... Poate aștepta în liniște cel mai
caspăt bilețel de amor ce-i va trimite
babil „*ilustrissimul*” Burdea, pentru a-l
redi din nou ireproșabil gentleman: eu
să-i mai tulbur grijile zilnice...

Dar și afară de asta, domnul Popovici
rel e încă în plină erupțiune, ar fi deci
cat, să nu-i dai pace, să spună ce are pe
let. Cum vedeți, tăcerea ar fi acum pe
plin justificată, doar la toate reprezenta-
de circ spectatorii trebuie să aștepte
opinia lor până la sfârșitul comediei...
Dar în patima oarbă care-i împinge,
bilibi mei adversari au început să falși-
e o mulțime de fapte, pe cari mi-e im-
bil să le las nedesmințite, fiindcă vreau

să înlătur, întru cât se poate, această ză-
păcire sistematică a mulțimei de bună cre-
dintă. Cetitorii își aduc aminte, că de-un
an încoace, domnii dela gazeta autorizată
introduc în public tot felul de vorbe pe
cari mi-le pun la socoteală, fără a le pu-
tea găsi izvorul în scrisul meu. Intervert-
tind înțelesul unei metafore, ori smulgân-
du-mi o frîntură de frază pe care o pla-
sează la loc nepotrivit, ei caută să-și fău-
reaască arme pentru a mă discredită în
fața publicului. Folosindu-se de împreju-
rarea că ți-e silă să rectifici toate fleacu-
rile, ei se împrietenesc cu intervertirea
lor, o reeditează zilnic zăpăcindu-se re-
ciproci, înfierbântându-se tot mai mult și
dând alarma în lume. Iată d. e. unii din
mulții mei sprijinitori în propaganda elec-
torală dela Chișineu, publică la gazeta, că
eu aș fi scris undeva, că „*trosneau pode-
lele de prostiile ce spuneau alegătorii-
lor*...”. Am declarat de atâtea ori și cu gra-
iul și în scris, că de când sunt n'am spus
nicăiri asemeni prostii și că-i rog să dove-
dească de unde li-se trage meteahna? In-
zadar, dumnealor, fac pe supărații și trim-
biță în toată țara ingratitudea omului,
care niciodată în viața lui nu le-a greșit
cu două vorbe legănate. Așa și celebra ve-
ste cu „*măgarii de pe Vezuv*”. A fost de-
ajuns să scriu aceste cuvinte metaforice,
fără nici un ascuțis personal, pe cari le
poate aprecia ori ce om cuminte în artico-
lul „*Pro domo*”, publicat în volum, ca
chiar domnii cari după apariția acestui
articol mă rugau în cei mai dragăstoși ter-
meni să colaborez la gazeta lor, să spuie
tot la al doilea om, că l'am făcut măgar.
Cel puțin o sută de inși am întâlnit de a-
tunci, bieți cetățeni trași pe sfoară, cari
cedând la atâta amar de insistențe s'au
constituit „*măgarii de pe Vezuv*” și vor cu
tot prețul să mă răstignească. Firește, că
văzându-le îndărătnicia cu care susțin ab-
surditatea după toate lămuririle mele, am
renunțat demult să-i aduc la sentimente
mai bune, lăsându-i în plata Domnului să
facă cum îi taie capul.

Ei bine, la acest procedeu apelează a-
cum d. Alexandru Vaida-Voevod, deputa-
tul Arpașului, când în articolul „*Advoca-
tul român*” vrea să mă scoată cu tot pre-
țul detractor al tagmei advocățești. Dom-
nul Vaida-Voevod în loc să răspundă la
seria de articole în cari i-am pus la cântar
„*dovezile*” minunatului op dela Brașov,
vine acum a treia zi după scripturi, să se
facă avocatul „*advocatului român*” și să
se înșirue prin acest articol în falanga stra-
nicilor hopliți, cari vor să distrugă pe
„*domnul poet*”. Foarte bine, omul își a-

ranjază simpatiile cum îi vine la socoteală
și eu n'am să-i cer domniei sale dragoste
prietenească, câtă vreme vrea să ne „*dăm
de-a trînta*”, — cum ar zice părintele Lu-
caciuc în „*vîjăiturile*” sale... Li pot cere însă
să fie perfect gentilom și să nu puie pie-
deca pe la spate, fiindcă Românul, ori cât
de puțin blazonat săracul, vrea totdeauna
„*luptă dreaptă*”...

Să vedem așa dar în două vorbe, cari
sunt nemulțumirile dlui deputat. Dsa se
răsboiește mai întâi cu d. Tăslăuanu pen-
tru „*poșta redacției*” din ultimul număr al
revistei „*Luceafărul*”, unde se răspunde u-
nei fete amozate. Mă va ierta, dacă nu
voi scrie articol de fond despre amorul fe-
tei, ca să conving lumea că cearta asta a
noastră e o necesitate națională și voi tre-
ce, gândind ce vreau eu, la observațiile tot
atât de juste pe cari mi-le face mie.

Cetitorii își aduc poate aminte că mai
acum un an am fost publicat un foileton:
„*Fruntașul*” în formă de dialog, o piesă
literară, în care zugrăveam tipul cutărui
advocat spoliator. Ce e mai firesc, decât
ca scriitorul să aibă libertatea de a-și mo-
dela figurile pe cari însuș le creiază potri-
vit observațiilor sale? Care om cuminte ar
îndrăzni să injure pe Caragiale pentru
scheița: „*Mici economii*”, pentru „*O peti-
ție*”, — sau pentru altele, din pricină că
nu și-a măgulit eroii?

Iată ce spune d. Vaida: „*Fruntașul
dlui O. Goga e personificarea advocaților
români*”. Firește, că eu n'am spus nicăiri
acest lucru și nici prin gând nu mi-a trecut
să susțin astfel de păreri absurde. Pornind
însă din asemenea premise întemei-
ate pe falsificări, domnul Al. Vaida
își dă drumul, se indignează și vorbe-
ște cu mult patos de „*goana dlui prim-se-
cretar al „Astrei” d. O. Goga în contra re-
putației avocatului și preotului român*”.
Pe acest povârniș fraza domniei sale se
rostogolește slobodă din ce în ce mai vifo-
roasă, apărînd cu toată vitejia de închipui-
tele mele lovituri pe preoți și pe advocații
români, pe cari îi ia în brațe și sărutân-
du-i pe amândoi obrazii îi numește în ton
elegiac: „*copii mașteri la lichidarea ex-
pensorelor*” (ce-o mai fi și asta?) cu *pun-
gile mulse pentru toate manifestațiile vie-
ței noastre publice, muncitorii fără plată*”
etc., etc.

Stau și mă gândesc de unde pornește
acum așa din bun senin această donchișo-
tiadă, această apologie, această duioasă
chemare: „*Lăsați advocații să vie la
mine*”?

Să fie revolta scuzabilă a omului care
habar n'are de tainele operelor literare?

Răspund categoric: nu! D. Vaida cu toate că nu a terminat încă traducerea lui Wilhelm Tell, totuși nu e străin în așa măsură de rostul unui scriitor, ca să nu-i poată aprecia după cuviință dreptul libertății de gândire. Domnia sa are altă pacoste: vrea să se achiteze de rolul ce-a primit în calitate de distrugător al „domnului poet”. Se pretează astfel la apologie ieftină, face frumosul unei tagme pe care vrea să o îndulcească și în același timp pe mine mă înfățișează ca pe un dușman al acestor oameni, cărora nu le-am greșit nimic. Acest procedeu se cheamă *demagogie*, cea mai pessimă speță. Tradusă în vorbe netede această străduință a domnului Vaida, ar veni cam așa: „Domnilor avocați, vă rugăm, nu mai abonați „Tribuna”, — abonați „Românul” acum la înnoirea abonamentelor!...”

Ne cam deosebim binișor de domnul doctor și ca mentalitate și ca apucături. Eu voi rămânea totdeauna omul care constată adevărul ce se resfringe prin prisma observațiilor sale. Nu voi gîdili pe nimeni ca să-l fac să ridă, nici nu-l voi mîngăia pe bărbie ca să aboneze „Tribuna”. De pe partea mea facă ce vrea, cum îl va lumina Dumnezeu. Eu nu am nici registrele unui nou partid în puiul lăzii, nici voturi nu vînez, nici certificate nu caut, nici aderenți nu-mi trebuie. Rămân ceea ce am fost, un scriitor care are curajul să mărturisească slăbiciunile din jurul lui și nu poate fi amuțit de nici o lavină a înjurăturilor celor mai grosolane.

De aceea nu voi urma pe domnul Vaida și nu-i voi supralicita complimentele. Voi spune că niciodată n'am făcut greșala de-a generaliza o acuză împotriva unei tagme întregi, dându-mi seama că păcatul e mai totdeauna rezultatul unor impulsuri curat individuale, dar în același timp n'am retăcut adevărul diferitelor fenomene izolate din jurul meu. În acest sens am așternut pe hârtie, potrivit constatărilor ce-am făcut, anumite defecte pentru a cere o în-

dreptare și a contribui la purificarea societății. Ca și până acum voi uza și de aci înainte de acest drept elementar, până mi-se va frînge condeiul în două. Publicul cinstit n'are decât să mă cetească cu bunăcredință, să mă aprecieze, ori să mă arunce la coș. Eu altă aspirație nu am și tribunalul conștiinței mele îmi dă dreptate.

Cu aceste lămuriri am terminat de astădată discuția cu domnul Alexandru Vaida-Voevod, care numește „*sinecură*” cele „două sute cincizeci” de coroane pe lună cu cari mă îmbuibă neamul în postul meu dela „Asociație”. Se vede că-l neliniștește această slujbă grasă... Dacă ține așa de mult și are vre-un merituos pui de frunț la îndemână, poftescă și-l aducă în locul meu, i-l dau bun-bucuros chiar de pe acum, deși suntem în puterea iernei și lemnele sunt scumpe, ilustre mare proprietar!...

Dacă însă d. Vaida vrea în adevăr să afle o opinie cu totul nefavorabilă despre avocați ca tagmă, atunci să n'o caute în scrisul meu unde n'o găsește, ci să deschidă cartea altui scriitor, a cărui strălucire orbitoare întunecă pe vii și pe morți, să cetească articolele politice ale lui *Eminecu* scoase în ediția „*Minervei*” p. 30:

„*Ce să mai zicem de avocați!*”

„*In genere avocații sunt inteligențele cele mai stricate din lume. Căci într'adevăr, ce credință poate avea un om, care azi susține, mâine combat unul și acelaș lucru, un om a cărui meserie este să dovedească că negru-i alb și albu-i negru? Ori cât de bună morișcă intelectuală ar avea, ea se strică cu vremea și devine incapabilă de-a afla adevărul. De aceea cele mai multe din discuțiile adunărilor au caracterul de circiociuri și apucături advocățești, de căutare de noduri în papură, de vorbe înșirate și fire încurcate*”...

Stau și mă gândesc acum, păcatele mele, cum aș fi fost lapidat să fi pronunțat eu asemenea opinii: de mult trebuia să iau lumea în cap.

Imi resare dinaintea ochilor figura lui minoasă a lui Eminescu și printr'un capriciu al fantaziei mi-l inchipui, că ar fi dorit să asiste la celebra consfătuire dela „Vas”. Pare că vă văd cum îl îmbrînciți pe uși, cum îi dați drumul pe trepte:

— Afară, „smintitule, Erostratul!” (Urmarea epitetelor cetiți-o, vă rog, în articolele dlui A. C. Popovici și Al. Vaida-Voevod).

In fața avalanșei de insulte și de personalități, cari umplu de trei săptămâni incoace colonele „Românului”, ne vedem din nou necesități a ieși din rezerva în care totuși voiam să ne ținem. Atacurile fără precedent de răutăcioase și de ademenne, nu pot rămânea cu totul fără răspuns, nici chiar în zilele acelea, în cari deasupra vieții noastre ar trebui să plutească alte gânduri, de pace și de frăție.

Răspunderea pentru această situație e a acelor cari o alimentează în modul cel mai manechin. Noi din parte-ne ne vom feri, pe cât se va putea, de felul de a discuta al „Românului”. Singura noastră tendință e de a restabili adevărul. Pentru izbânda lui definitivă vom face totul și când vom simți trebuința ne vom scutura binișor adversarii.

DI GOGA LA TEMNIȚĂ

Aflăm că d. Octavian Goga, ilustrul nostru colaborator, va intra în 10 Ianuarie n., a patra zi de Crăciun, în pușcăria de stat din Segehedin, unde va rămânea o lună de zile. Urăm dlui Goga sănătate, ca să poată ceti până la sfârșit *popovicismele* politice și literare din „Românul”.

Limba croată limbă oficială în Dalmația. Cu ziua de 1 Ianuarie 1912 în toate oficiile publice din Dalmația limba oficială de până acum — germană și italiană — a fost înlocuită cu limba oficială croată.

Partidele croate din Dalmația au luptat ani îndelungați pentru această pretențiune a lor.

Pentru introducerea noii limbi oficiale s'au făcut de cu vreme toate pregătirile, așa că înlocuirea vechilor limbi oficiale nu va provoca mari perturbații în oficiu.

In voia soartei.

— Note de drum. —

De C. Georgescu-Muntean.

21 Iunie.

Iacă-tă două zile de când sunt aici și simt că m'am schimbat cu totul par'că. Nu mă mai cunosc eu însu-mi de loc. Cu adevărat găsesc o schimbare în toată ființa mea, o schimbare vizibilă. De altfel ajunsesem nesuferit pentru toți acei cari mă cunoșeau, acolo în Buceureștii mare, în atmosfera aceea greoaie, întâlnirile cu aceleași tipuri. la aceleași ore din zi, cu monotonele plimbări de seară îmi deveniseră niște chimuri, doriam o viață nouă, o viață simplă, fără sfială arta de civilizație nesuferită a orașelor și când prietenul meu de aproape Bricu cu toată voia bună mi-a spus că i-ar face plăcere să mă aibă în mijlocul familiei sale în vara asta, îmi pare că n'am mai stat mult să mă gândesc și i-am răspuns printr'o stringere de mână cu adevărat frățească și plin de recunoștință. Nici nu știu iarăși cum mi-am trecut zilele în adăstarea plecării!... Și acuma iacă-tă-mă's aici unde mă simt așa de ușor, așa de liniștit și socot că nime n'ar mai avea de zis nimic contră-mi. Am devenit blând, fără de pretenții. Ce înrînire grabnică! Mă mir eu singur! Am devenit de-o veselie neînchipuită, simt în sfârșit că așa cum mă găsesc acum, în traiful tihnit, fără de griji în mireazma pădurii, în mijlocul unor ființe care te 'neonjoară cu cea mai vie atenție, cu alergări copilărești pretutindeni, așa cum îmi voi trece timpul câtă vreme voi sta aci,

asa simt că-mi va fi bine că mă voi schimba cu totul...

24 Iunie.

Ieri am vestit prin câteva rînduri scrise în grabă, că azi ziua de Drăgaică, îi voi vizita pe cei dela Breaza, pe familia neobositului preot Samson, cum îl cunosc toți de prin împrejurini, și de-a cărui activitate pe toate căile sunt pătrunși și cei mai de departe de Breaza. De familia S. S. mă leagă o prietenie, o prietenie prea scurtă însă, dar care rar mi-a fost dat să văd cu atât mai mult să am eu... În toamna anului trecut am cunoscut pe fiul lor Costică, cu care am legat în niște condiții ciudate de tot, o prietenie, pe urmele căreia astăzi plîng, plîng și simt că tot nu-mi pot mulțumi dorința de-a plînge. Căci el a murit, a murit așa de repede!... Viața asta a orașelor mari, cu focarele lor de infecție, cu lipsa unui cămin părintesc în care să știi că ai intrat cu credința că ai să trăiești bine, că ai să fii îngrijit bine, — a fost pricina morții lui. A intrat ea ori ce om înflămînzit de oboselile zilei, într'un restaurant și cu pofta pe care o ai întotdeauna după o muncă, a consumat mîncarea care peste câteva zile avea să-l deie mormîntului. A fost prea dureroasă lovitura ce am primit-o eu, ca cel mai de aproape prieten al lui, ca acel care a fost până în cea din urmă clipă la căpătăiul lui de suferință. Am plâns, dar el nu m'a auzit, și voi plînge totdeauna... A fost prea dureroasă lovitura pentru ai lui. Nici ei nu cunoscuseră bine decât de scurtă vreme pe adevăratul lor fiu, nu cunoșteau câtă bunătate avea el, câtă energie de muncă, câtă putere de sugestiune avea el. câtă

înriurire avea fiul lor, prin felul lui de a fi, asupra noastră tuturor care l'am cunoscut.

Am plâns în paginile pe care li-am scris despre el, pe care le recitese acum, dar care văd că-s atât de scorbăd redacte, față cu realitatea. N'am avut tăria de condei să scriu așa cum trebuia, dar așa cum sunt, sunt pagini care vor arăta lor, părinților lui, prietenilor lui, celor din satul lui, ce pozoabă, ce mărgăritar au avut în mijlocul lor și pe care nimeni, dar nimeni nu l'a cunoscut, și pe care chiar ai lui l'au amărit o dată...

Rețin rînduri din scrisoarea nemăngăiatei lui mame, pentru care am un cult, o admirație, le ceteșe și-mi fac bine: e o poveste dureroasă dar care-mi aduce mîngăiere, care mă mulțamește...

„...Sunt mama nenorocitului, scumpului și neuitatului d'ale amic Costică S. Popescu...”

„...Când vom ceti rîndurile Dv. ne vom aduce totdeauna aminte de el de bunul și dragul nostru Costică, era cum era el, cum d'la l'ai cunoscut, nu mai d'la ca prieten, ca adevărat prieten...”

„...Ți mulțamese din inimă eu și întreaga mea familie și te rugăm din inimă în numele lui drag și scump să vii să ne cunoști așa cum el a dorit, să ne vezi aici, să cunoști pe tatăl lui, pe frații lui și surioarele lui, pe mine cea mai ne-măngăiată mamă...”

„...mă mir cum de n'am înebunit, cum de n'am murit, cum de-am putut rezista acelor momente de groază și durere, Dzeu se vede a avut milă de copiii ceilalți și m'a întărit așa cum eu nu credeam, că nu voi putea rezista. Ce-am simțit în acele momente, numai durerea unei mame, unei adevărate mame le poate înțelege.

Precupeții în templu.

Dacă n'ar fi în fond așa de tristă poezia tradării, pentru multele note ridicole și pentru figurile de operetă cari au apărut la suprafață, te-ai simți ispitit să înțerezi genul comic și să bați pe Cervantes, numai și numai prin bogăția de ridicol a figurilor, ce ți-se îmbie să le fotografiezi, fără să mai apelezi la fantazia și puterea de invenție. Într'adevăr, nu e ridicol când un comitet național, după ce este dat afară de un tipograf, din redacția ziarului său propriu, pentru apărarea autorității sale turbite, inventează trădarea, și se ia la luptă cu fantoma ei, ca Donchișot cu moștele de vânt?

Nu s'a făcut de râs, când au tras clopotele în dungă și-au trimbițat lumii, că au găsit dovada cea mare în numărul unu care s'au închinat lui Tisza — și la urmă iese la iveală, în hohotul de râs al mulțimii, că deliquentul se află în rândul lor?

Nu comportă maximul ridicolului argumentația învățatului doctor Vajda, când încearcă să convingă pe Goga despre trădarea altora, cu citații din articolele lui?

Nu întrece ori-ce fantazie de poet, căpata dlui Marșieu, care pentru apelul la sale dela alegerea din cercul Chișineului, joacă rolul prostului, pentru ca de prostia lui să capete Goga durere de cap?

Fericesc pe măestrul Caragiale că a apăsător și aceste vremi și a știut să-și aleagă locum la bătrânețe, nou teren de observație.

Nouă însă, cari suferim pe urma acestor donchișotiade, să ni-se deie voie să ne înlocuim râsetul, c'un zâmbet amar de durere.

Măștile caraghioase ale actorilor, ridicolul situațiilor acoper o poveste tristă, care omoară orice zâmbet pe buze. Cel comit spre râs, cel cinic, poate să pecească, când comitetul unui partid care este chemat să reprezinte un neam năcă-

jit își uită de demnitatea sa, și apelează la mijloace ridicole, pentru susținerea autorității sale ruinate, un om de simț însă și cu durere pentru neam, nu poate să pecească.

Nu poate să se bucure un om de inimă când vede că oameni mici angajează toată puterea oficialității, și-și dau frâu liber tuturor patimilor pentru ca să nimcească un ziar, care în restimp de 15 ani, a făcut apostolie culturală, a deșteptat poporul român la conștiința de sine, și a avut îndrăzneala să fragă luarea aminte, asupra desorganizării noastre, căutând pricinile căderii nu numai în perfidia dușmanului, ci și în slăbiciunea noastră.

Dar cel mai trist spectacol dintre toate ni-se ofere astăzi.

Se vede, fantoma tradării fiind evaporată, patimele deslănțuite cereau să fie cheltuite pe o cale oarecare. Se căuta un miel care să se ardă pe rug, ca să se poată serba în jurul focului prin salturi desfrâmate, orgia biruinței. Poftele canibale trebuiau satisfăcute, cineva trebuia desființat, și-au convenit cu toții în desființarea celui mai ales dintre noi, a poetului Goga.

Nu s'a mai dat în Istoria popoarelor un caz la fel, ca mulțimea ignobilă să se năpustească cu atâta furie împotriva unui poet și scriitor distins pentru ca să-l strivească cu desăvârșire. Au uitat sârmanii frunțași că un scriitor, nu se poate desființa, prin hotărâri de comitete, nici prin subscrieri de aderență, ori prin critice lipsite de orice înțelegere a frumosului în artă și al adevărului artistic. Scriitorul trăiește în puterea talentului său. Domnii din comitet vor putrezi de mult în mormânt, anumite compilații migăloase, de zăpăceală politică, vor zăcea mucedu prin rafturile anticarilor, când, sufletul poetului ferecat în marmura versurilor va grăi, încălzind, generațiilor viitoare.

Un poet bun este chintesența, este cea mai înaltă expresie a sufletului unui popor. Toate țipetele de durere, toate chio-

tele de bucurie, toată gama de sentimente cari dormitează în adâncimile sufletești ale unui neam, vor împrumuta putere din resonanța sufletului lui și vor isbucni la lumină ca o flacără. Desculțați-vă opincile, târgoveți nevrednici, când v'apropiați de focul cel sacru. Voi cari n'ați simțit niciodată durerea sfântă a creației, voi, pe cari nu va durut nici odată un gând gândit de voi, voi cari vă hrăniți din fărâmurile intelectuale căzute de pe masa altora, voi cari nu puteți face doi pași fără citate, cum nu poate orbul lipsit de lumină fără copila care-l poartă de mână, prin târguri, vă ascundeți și tăceți.

De unde luați voi aceasta îndrăzneală, să loviți, în cel ce-și arde sufletul, luminând pentru alții, să izbiți în mintea care gândeste pentru voi?

Arta e un templu sfânt. Artiștii, acești preoți consacrați de sus, aduc acolo jertfă curată pe altar, gândurile și sentimentele lor.

Lăsați înjurăturile la ușă, și intrați în biserică cu pietate.

Laie Chioru redivivus.

A. C. Popovici: Goga, în una din poeziile sale își exprimă poetica dorință, ca Laie Chioru să cânte acolo în cer lui Dumnezeu... în loc de memorande duse de „analfabeți” pe la Viena”...

V. Goldis: „Unde ești mizerabile” etc...
Ziarul „Românul”.

I.
*Laie Chioru, Laie Chioru, cântăreț din patru
[strune,
Cât a fost pe lumea asta n'a văzut zile mai bune!*

*La ospete 'n patru sate el cânta odinioară,
Rătăcea un colț de țară cu vioara subsuoară...*

*Se stingea pe zi ce merge ducând jalele și jocul,
Nu l-au prea bătut pe Laie, nici creștarii, nici no-
[rocul...*

Mame sunt destule, dar nu toate au același mămănt matern, acel ideal de a-și crește și sărbători copiii, cu toată dragostea adevărată de mamă devotată. Dacă astăzi mai sunt nu știu nici un trăiesc și nici ce fac, caut întru câtva să mă însulez și să-mi puni fel de fel de supozitii, așa cum mai pentru dragii mei copii, să pot să rezist și să mă mângâi...

O recetesc pe aceasta primă, le recetesc pe toate, și din toate reiese acel suflet bun, aceea zădărnă de adevărată mamă, care te face să o adori și fără să o cunoști, fără să o fi văzut vre-odată, numai așa din rindurile sale, ce mie mi-aduc la inimă, și mi-aduc de câte ori le recetesc.

Ieri am vestit și astăzi mă gătesc de plecare. Nu-mi pot lămuri de loc starea mea sufletească în apropierea clipei în care ne vom întâlni. V'a fi emoționantă, o știu, pentru mine. Pentru ei? Poate venirea mea v'a răscoli aduceri aminte în sufletul lor, poate venirea mea v'a redeschide unele dureroase ce vor aduce lacrimi, regrete, suferință; dar nu pot, trebuie să mă duc, să fac totul acesta, i-am făgăduit lui și făgăduiala față de o ființă ce-a fost cândva, în viață, prietenul meu de aproape, mai ales, trebuie să i-o aduci la îndeplinire ori cât de târziu, dar trebuie. Vor veni cei rămași, oare, atât de mult la mine, cum a venit el, mă vor iubi cum m'a iubit el? Nu știu. Sufăr, mă doare și plâng. Liniștirea sufletului meu, inimile mele sclăbite, mi-o voi găsi acolo pe mormântul lui în clipele care voi sta acolo, plângând, plângând azi, mâne, poimâne și cine știe până când...

Astăzi îi Drăgaica, sărbătoare și sbor la Brea-

za. Pe drumul drept și plin de praf întâlnim căruțe din timp în timp, încărcate cu bărbați, femei și copii dela țară, în coloritul desfătător ochiului, al vestimentelor lor. Trec pel ângă noi în sdruncinături puternice, cu sunet de fierărie, pierzându-se în norii alburii de praf. Se duc la bălci cu toții, se duc și ei să-și înecă necazurile, să-și treacă o zi în petrecere, sub umbra de verdeață în care se vinde țuica tare, țuica ametoare a Brezii, în vreme ce vre-un țigănuș îi va trage cântece de-aoleo dintr'o lăută învechită.

Prietenul Baicu și cu mine, o luăm pe o cărăruie ce duce prin pădurea Irimeștilor, ca să scurțăm din drum și să nu simțim tăria căldurii ce se lasă din belșug cu cât ne apropiem de prânzul cel mic. Cărăruia trece prin sumedenia de flori de câmp, prin mireasma îmbătătoare a sumedeniilor de gănganii ce mișună prin fânețe. În atmosfera caldă a zilei de vară se țes musculițe într'un bătăit puternic... Intrăm în pădure.

Răcoarea și tăcerea ne face să ni-se pară că suntem în pragul unui lăcaș sfânt, și așteptăm înfiorați să pornească ușoare, duios cântecele sfinte, de undeva de sus... Pe sub fagii drepti ca lumânarea, straturi de frunze uscate, ici și colo fășii de iarbă verde, pe aproape se aude mormurul moleom al unui izvorăș ce te îmbie cătră el, de departe se aude cîrripit de păsări și cu cât te înfundzi în pădure tot mai lămurit. Fășii de lumină se strecoară, pe unde frunzișul e mai rar, asvârle pe pământul negru, umed încă de ploile de mai demăzi, pete luminoase, jucătoare. Și piciorul par'că-i mai iute în răcoarea și tăcerea aceasta a pădurei. Mai încolo me încercăm vocile; primele

note de necercare sună prelung în pădure. Puțin după aceea și 'n două părți, „Gaudeamus igitur...” răsună puternic, cu ecou prelung, în treceri repezi pe sub fagii bătrâni, până departe de tot, apoi alte cântece cu cari ne treccam timpul până ce pomii încep să se rărească, lumina răsbate mai deasă și apoi intrăm cu totul în lumină. Aceeasă muzică adormitoare a corului de insecte, țărâitul greerilor și coșaiilor ne întimpină ca și cum ne-ar cânta un imn de bună venire. Pe-o vâlcea un băiețaș gonește din fânețe străine cele trei vaci cu talange de gât ce răsună puternic în tăcerea prânzului.

Ieșim în șosea. În vârful Poenii acelaș tablou de acum câteva zile îl am și azi. În urma ploilor căzute, Prahova a venit mare, tulbure și mai zvăpăiată par'că.

Coborim la vale și peste un sfert de oră iacă-tă-ne și în gară. Ne scuturăm de praf pe haine și pe ghetete, ne odihnim apoi o vreme pe canapelele de pe peron. Am ajuns la vreme. Is coasurile 12 fără câteva minute. Ne scoatem biletele. Până la 12 și ceva ne trecem vremea cetind gazetele cu ultimele vești de care noi cei dela țară suntem cam în urmă. Răsfoiesc cele șase pagini ale gazetei, dintre care prima pagină — aproape în întregime — îi urmărea tristului proces dela Sinod...

O fluierătură prelungă mă face să ridic capul, iacă-tă și trenul se ivește la o cotitură departe, o ia mărș pe linia dreaptă și pufuind își face după puțină vreme intrarea în gară.

A murit la Mura 'n poală, pe-o desagă de pomană,
Singurel așa sârmanul cu lăuta-i năsdărăvană...

Când l-au așezat sub glie, îmi ziceam eu: — Să
[mă taie,
Peste-o lună de mai știe cineva de tine, Laie!...

II.

Greș am dat, căci ani trecură peste bietele și ciolane
Și îți văd numele acuma la gazetă pus, țigane!

In politică te trage azi un domn cu 'nvățătură...
(Unde ești să bați din palme, să te bucuri lele
[Mură?])

E cam aspru — nu-i de vorbă — și-i cam supărat
[boierul,
Că din cântecele tale era mai s'audă cerul!...

Dar de mi-ai trăi acuma, voi v'afi împăca degrabă!
El te-ar tunde, el te-ar rade, el te-ar face om de
[treabă!]

Te-ar lua cu binisorul și ți-ar spune pe departe:
— Dragă Lăișor, cumetre, uite eu am scris o carte...

Du-mi-o tu la Domnu 'n ceriuri, că cu slova ei
[nemțească,
Zău că m'am trudit de geaba, nu vrea nime s'o ce-
[tească! —

Tu i-ai împlini dorința, iar boierul, drept răsplătă,
Ți-ar ceti gazeta 'n care scrie dânsul câte-odată...

Ascultând, — de bucurie inima din piept să ți iasă:
Ți-ai închipui că sunteți chiar în cort la voi acasă...

Radu Roată.

Domnul cu hârtiile în regulă.

Autorul acestor sîre este un privitor liniștit, un observator lipsit de patimă al fenomenelor din viața noastră publică. Hârțuiala nemiloasă și, uneori, fără demnitate a ultimului an nu l-a urnit din impasibilitatea lui de inregistrator și cântăritor al faptelor și vorbelor atâtor conducători naționali. Resentimente personale nu l tulbură, ambiții nesatisfăcute nu l chinușe, accese de cavalermism nu i incorează mușchii. Creștetele albe ale valurilor ridicate de viforul patimilor din timpul recent nu l-au ispitit să intre în apa, de multe ori — vai! — atât de murdară, care se frământă sub albul orbitor al spumii. A preferit rolul de calm însemnător al lucrurilor ce se petrec sub ochii săi.

Am crezut că este necesar să fac mărturisirea acea-

— Câmpina, 15 minut' și conductorul cu vântocul rotund, roș la față, cu picături de sudoare pe la tample coboară greoi de pe scărița unui vagon. Măi mestecăm în gură din smecura plină de mireasmă, cumpărată dela țărănețele vioaie de aci din gară și cele 15 minute au trecut de grabă.

Drumul scurt, n'apucă conductorul nici să cerceteze biletele celor uroați în tren și iacă-tă-ne opriti în fata haltei Breaza, micuță, cu cărămida roșă, pitită la poalele munților înalți, adormită, zimbitoare par'că, în vuietul Prahovei, în scrișnitul teapăn al celor două mori din apropiere. Un drumeag cotit te duce în sat, o scară dreaptă, cu trepte de piatră, cu rezimăoare albă de tei îți scurtează din drum și te lasă tocmai în ulița care poartă numel „Gărei”. Drumul îngrijit, frumuseța căsuțelor boite cu gust, cu coperișurile din șindilă, cu cerdacuri largi, îți fac mersul până în mijlocul satului lesnicios și plăcut. Grădinile sunt niște adevărate rajuri. Ceardacurile pitite în dosul zorelelor, a glastrelor cu garofe colorate aprins, cu petalele încrețite, îmbălzămează atmosfera cu mireasma lor în vreme ce bătăitul bondarilor și albinelor ce roiesc de-asupra lor îți aduc în suflet o mulțumire, o mulțumire nelămurită.

Șoseaua principală, care este și șoseaua națională Ploiești-Predeal, e încântătoare. Bătătorită bine, ploaia n'aduce noroi niciodată, ba dincontra se spală așa de bine ca și calea noastră a Victoriei. Ne oprim obosiți și flămânzi la restaurantul-berărie al dlui Lache Manolescu, care se bucură de mare trecere în Breaza, poate că unde-i tocmai în mijlocul satului, sau poate pen-

sta azi, când o parte a presei noastre nu găsește în arsenalul totdeauna bogat al argumentării pro și contra unei idei, a unui fapt, decât o singură armă ce i-se pare că duce la scop: bănuiala. Am ținut să fac cu neputință aparența de seriozitate și de bunăcredință a celor ce dau drumul suvoielui de epitete difamante pe urma unui articol sau a unui scriitor, numai fiindcă îndrăznește să prezinte lucrurile așa cum le vede și le înțelege el. Căci mi-se pare că în zilele noastre, când sbuciumările și agitația internă au luat proporții inimaginabile de fantazia oamenilor cumpăniți, caracterul evenimentelor și tipurile ce ies la suprafață trebuie prinse, conturele lor trebuie să se marcheze hotărât. În felul acesta va rămânea urmașilor noștri icoana reală a frământărilor sufletesti celor mai caracteristice epoci prezente.

Credința aceasta mă face să infățizez cetitorilor un tip, necunoscut până acum la noi: tipul domnului cu hârțuile în regulă. De luni de zile urmăresc din colțul meu de observație. Cu regularitatea monotonă și energică a ticacului de ceasornic îmi vine, două în două săptămâni, și mi ceteste câte un certificat, care atestă omenia lui. Azi vrea să spulbere o „calomnie” cu o scrisoare dela Cehan, mâne ține să prăbusească o „minciună” arătând o chitanță dela Vernescu, pe urmă să răboiește împotriva „celeii mai incalificabile infamii” cetind fragmente din corespondența sa cu Mangra, și, în sfârșit, iată-l că amenință să publice hârțuile dela ilustrul naționalist Burdea, pentru a și apăra onorabilitatea atinsă. Mă rog, un potop de documente, menite să formuleze în jurul persoanei domnului cu hârțuile în regulă o cuscă de cristal, în pereții căreia să se răsfringă reflectându-se, orbitor, dintr'unul într'altul, cinstea lui.

La ce bun, domnule Goldiș? Curățenia desăvârșită în viața publică n'are trebuință de atestatele prietenilor fățiși sau nemărturisiti. Ea luminează cu dela sine putere, cum s'ar zice, și dacă există — nu este noroi care s'o poată acoperi, precum când e inventată nu sunt certificate ca s'o adeverească în mod neîndoios. Asemenea dumnezeirii, ea se dovedește prin faptul existenței sale.

Pentru aceea ni-se pare publicarea scrisorii contelui Apponyi fără altă semnificație, decât aceea a unei contribuții, a unei date noi pentru caracterizarea tipului din titlul acestor sîre. Căci contele Apponyi, cunoscându și oamenii, nu are nici un motiv să și nimicească în fata noastră elementele despre cari crede că le va putea întrebuința cândva, nici să se dovedească lipsit de noblele note ale complezenței — sau poate, fiind odată sincer, să fi uitat ce a spus în urmă cu câțiva ani. În orice caz, noi chiar și când n'ar fi vorba de chestiile noastre interne — suntem îndreptățiți și constrinși de considerațiile unei etice firești să credem mai curind pe un preot român, înălțat de increderea credincioșilor la rangul de asesor consistorial, decât pe un ministru ungar, care se întâmplă să fie și cel mai îndârjit dușman al neamului nostru.

tru serviciul ce-l face sau în sfârșit pentru lăutarii meșteri pe care îi are. Pentru că al dlui este cel dintâi pe care îl întâlnim în cale, aci ne oprim și noi, sub umbrarul din fața caselor la o masă gătită curat. E vremea prînzului, și căldura se lasă tot mai grea așa că rar câte un personaj vizitator ori de aici din sat își mai duce picioarele pe drum. Nu-i chip de ieșit la preumblare.

Luăm masa, pe care ni-a servit-o foarte bine, ea pentru oaspeții noi, chiar d. Lache. Liniștiți ne bem cafelețele, sprijiniți de spătarele scaunelor, în umbră și tăcere. Intr'un târziu ne ridicăm dela masă. Și gândul amândurora ni-i cătră eimitirul satului. Cu inimile înmuiate, cu ochii învăluiți de lacrimi par'că, cu gândurile răvășite am intrat pe porțița eimitirului. Grilajele de fier vopsite în negru se reliefează ici și colo din sumedenia florilor înalte și a trandafirilor. Coloanele de marmoră lucitoare, cu inscripții și cu portretele celor duși în lumea cealaltă, răsar drepte la câteva din morminte și-ți dovedește familiile mai cu stare. Ii un câmp de flori multicolore eimitirul satului. Albeata margaretelor contrastează cu verdeata sănătoasă a firicelelor de iarbă deasă, cu enușoarele roșiacece, cu nemțisorii galbeni și albăstrele oacheșe. Celor uitați le-a sădit Dumnezeu din belșug flori, flori de câmp pline de mireasmă, dintre care răsar răzletețe crucile învechite, aplecate ca niște bătrîni gârbovi, înegrite de ploii. Ici și colo la câte un căpătâi mai pălpăie lumina galbenă, bolnăvicioasă a unei candelă. Și peste tot e intrinsă tăcerea; nimic, nici frunza par'că nu se alinteste, toate pare că-s

Așadar interesul scrisorii unguerești rămâne în dea numai împrejurarea, că ne destăinuște cărbuile obscure, că luminează un colț din sufletul tipului cu hârțuile în regulă. Poate nu împărtășesc singur regretul că i-a fost ursit dlui Vasile Goldiș să introducă în viața noastră publică ipochimenul acesta, și să facă școală. Îmi pare rău și pentru că îl văd lipsit de stângăciunile obicinuite la inițiatorii de direcții noi. D-ca este desăvârșit în ipostasul de azi, par'că ar fi trăit o viață întreagă în alte țări, unde fizio-psihologia prototipului de care mă ocup, este stabilită definitiv.

Intre altele îmi aduc aminte că, pornind dintr'un caz la fel cu cel dela care am purces eu, iscusitul cetitor în sufletele omenesti, d. Virgil Ciofloc, a dat o descriere admirabilă a domnului cu hârțuile în regulă. Pe trucea cetitorii să poată face comparația și, eventual, să întregască ideea despre tipul acesta, o reproduc.

Un bătrîn venerabil vorbește prietenilor:

— ...Măne, bunăoară, ies să respir... să văd iarbă mijind. Un nebun, un prost — avem destui — un rău chiar, o întâmplare, cineva, mă poate ucide.

Mă pot călea în picioare caii... Și un tramvai mă omorî. S'ar grămădi gură-cască. S'ar uita unul la altul; o spaimă, ori eu indiferență, s'ar întreba fiecare: ce e cat, orice mizerie grozavă l-a împins să se zvârle să copita cailor? Și până să vie unul dintre noi, să se recunoască, să se aplece peste mine cu indiușoare, la tre mâni să mi salte dela pământ fața sdrobotă, galbenă plină de noroi și să mi-o mângăie — am să stau la margine de drum, ca un căne, ca un om de nimic, fără nici un căpătâi... Poliția mi-ar scotoeci zadarnic buzunarele, ca să mi găsească urma și numele...

Voi prea bine știți: de când sunt n'am purtat la mine decât o batistă...

Mâna tremurătoare flutură o batistă, albă, ca un foarte palid, turburat, ghicește c'am înțeles unde tre să ajungă cu pilda...

— ...Falitul intelectual, ca toți aceia cari toată viața lor au fost la o muce de cutit de pragul temnițelor, umblă în totdeauna cu acte... Ori când îi vei surprinde sunt în regulă, gata să și probeze în orice moment cinstea lor, cine sunt. Găsești la ei extras de naștere, vret militar, certificat de bună purtare, declarații dela mahalagii, recomandatii dela case bune, — în buzunarele lor găsești numai peceti, iscălituri, timbre, lăc de pe la autorități că n'au fost dați nici odată judecați că onorabilitatea lor n'a fost „infirmată” de nici o deapsă civilă, penală ori corecțională... Toate negușurile autentificate. Acesta este tipul perfectului om de onoare ireproșabil. Și de se brodește să l apuce cineva o mănecă — d-ta ori eu — și să l întrebăm: „da, da, mă rog?”... te măsoară de sus până jos, insolent cu ifosele arogante ale vecinului calomniat de profesia îți intinde „dreptățile”... ori își publică hârțuile ce trebuie să-i dovedească cinstea în vr'un număr al „mănușului”.

Dr. A. I.

pline de teamă să nu tulbure somnul celor adormiți.

În fund, cu flori sădite de mâni gingașe, moșmântul prietenului meu Costică stă singur, așa cum poate niciodată n'a voit-o el în viață, cum poate niciodată n'a crezut c'o să fie... O mormână rămân împietrit, cu mâinile împreunate pe piept, cu gândurile răvășite. Îmi simt apoi ochii înlăcrimați; covârșit de durere, cu aduceri de minte reîmprospătate m'aplec pe mormântul lui durerea mă răpune și n'am putere să țip, să plâng...

O rîndunea rostește un cânt plin de durere un imn celor adormiți, ce mă indiușoază și mult... cântecul se pierde apoi înfiorat, par'că în ciripiri prelungi, duioase...

Ni-am ridicat amândoi de braț, pătrunși în sdroboti de durere am ieșit din lăcașul celor adormiți nu mai sufăr, celor care nu mai aud cuvântul celor cari nu mai știu ce-i durerea...

*

Intrăm apoi în învălmășagul satului, în lăcăriile copiilor, în amestecătura plăcută a vestimentelor țărănești, pline de frumusețe cum numai la Breaza găsești. Și în viața aceasta veselă, de flori și fete, în țipetele negustorilor de turță dulci zaharicale ne simțim purtați și noi ca pe niște valuri, ne contopim unii cu alții, ne zimbăm prietenos unii altora.

(Sfârșitul va urma).

GOLDIȘ & CEHAN

...»dar mai ales pentru un rest de bani, știe el«.

„Qui se semble se resamble”.

Dacă aceste două tipuri și-ar schimba rolurile, adică dacă Cehan ar fi directorul „Românului” iar Goldiș directorul „Timpului” — nici una din aceste pamflete n'ar avea nimic de pierdut și nu ar suferi nici o schimbare. Ei sunt aceiași comercianți de sentimente cari se vând unul altuia, ori unul pe altul, pentru a înșala lumea, pentru a masca o lașitate, pentru a batjocuri simțul public și a-și bate joc de toți naivii cari au ușurința să-i creadă.

Cât timp Cehan era corectorul prost al ziarului „Tribuna”, Goldiș își exprima el mai mare dispreț față de „Cehan”, cum îi zicea el, umflându-și mustățile în semn de scârbă și rînjind ca satirii ironici! De felul cum întona pe acest „Cehan”, rîlea redacția întregă și eu însu-mi rîdeam, nu însă de întonare, ci de ridolul intonătorului. Vedeam că un om care trebuia să fie serios, prefăcea redacția într-un circ în care el făcea pe August cel prost. Și de câte ori n'a făcut „spirit” acest clovn pe seama lui „Cehan”? Și atunci eu îl compătîmeam pe Cehan. Mă rog, când consideri pe cineva de expresia stupidității omenеști, și când acest cineva era un biet corector, ținut de milă, atunci tu, care pozezi drept om inteligent, trebuie să te preocupi atât de mult de dânsul, să îi poți și vre-un discurs despre stupiditatea lui și să nu găsești alt subiect pentru „spirit” decât pe seama lui? Ce clar reese aci vechea vorbă: „cine se pune cu nebunul e mai nebun decât el.” Faptul însă se explică și mai bine: Goldiș și cu Cehan au aceeași mentalitate, se aseamănă întru totul; deosebirea e numai de vârstă. De ce dar n'au fost prietini dela început acești doi cavaleri de industrie? Din cauza stărei lor sociale: Goldiș era director de ziar și om cu parale, pe când Cehan era un „Cehan”, pierde-vară și tinichea, un om care pentru o bere s'ar fi... cuvântul e prea tare pentru crutul adevăr. Și, firește, boerul nu se uită la mitocan. Dar când mitocoanul a ajuns și el director de ziar, se schimbă socoteala. Pe Goldiș a început să-l mustre conștiința (care conștiință? N. R.) că l'a „ceahănit” atâta vreme pe Cehan, și cum Goldiș se pricepe în materie ziaristică și prețuește „Timpul” lui Cehan la fel cum ar prețui „Răcnet al Carpaților” al lui Caragiale ori nu „Kikirez” bucureștean, și cum atunci trebuie să prețuiască și să stimeze și pe directorii acestor stupefacțiuni ale sârmanei prese îndurătoare, desigur a întins mâna sa nobilă lui Cehan, sau s'a pus cu acesta în directă comunicativitate. „Cehan” a fost înlocuit cu „domnul Cehan, șef-redactor la ziarul „Timpul”, mare ziarist deci, om de rang intelectual, cunoscut în presa română, însă care a fost dat afară ca incapabil de orice lucru de d. Iorga, apoi de „Tribuna” etc.

Rezultatul acestei comunicativități se știe: Cehan a fost rugat să dea ajutorul său distins „partidului național român

din Ungaria și Transilvania” în lupta ce duce acest „partid” prin „Românul”, contra intelectului românesc de peste Munți. Cehan, omul dreptății și al corectitudinii a protestat cu indignare contra „minciunii” mele, cumcă el ar fi fost plătit pentru injuriile aduse ziarului „Tribuna” și dlui Sever Bocu în special, injurii cari formează ajutorul său distins dat „partidului național român din... etc.”

Și, Doamne, ce hălămoote, ce „succes”, ce victorie napoleoniană contra intelectului românesc de peste Munți! Proba acestei victorii însă nu e alta decât că eu ași fi prizonierul lor moral și în curând voi fi decapitat moralicește, condamnat fiind de opinia publică pentru fapta mea de a fi intrat și eu — simplu soldat — în lupta pentru lumină și adevăr.

Proba aceasta însă nu e decât o iluzie optică a noiei firme „naționale”: Goldiș & Cehan. Iată care este adevărul:

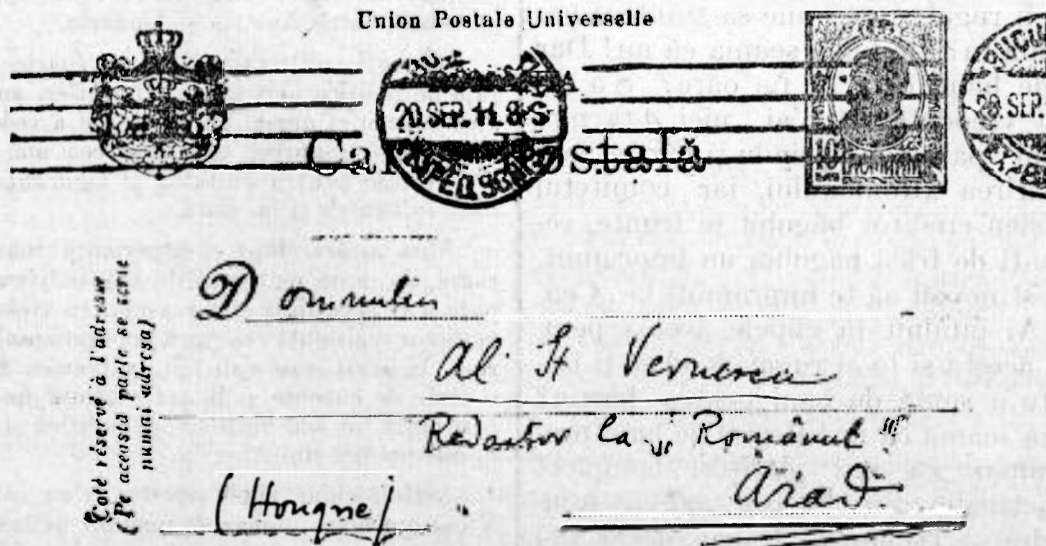
Ziarul „Tribuna”, fără să aibă orientarea mea, a înțeles, natural, că Cehan a fost plătit pentru a scrie câteva ineptii grosolane la adresa dlui Sever Bocu — ineptii cu cari, eu, ca șef-redactor al „Românului”, am avut mult de lucru, fiind scrisă fără gramatică și fără nici un simț al limbii românești. Și s'a înțeles acest lucru și din faptul că Cehan nu era un colaborator al „Românului”, ci un instrument, ori un „om cu ziua” plătit pentru o treabă oarecare, și anume pentru o treabă necinstită accidental. Bunăoară îți dai căruța în șant, cinstești pe un om să-ți ajute s'o scoți; aduci o chivuță și o plătești să-ți spoiască pereții casei etc. Chivuța-Cehan a spoit coloanele „Românului” cu injuriile pomenite, treabă pentru care a fost plătit. „Românul” însă se laudă că chivuța-Cehan a făcut treaba gratis; și dăunăzi când eu am susținut că această chivuță a fost plătită, „Românul” a sărit la mine ca țiganca dela mahala, improșcându-mă cu fel de fel de murdării demne de acel murdar Vasile Goldiș.

Și pentru a doua oară a fost chieamată chivuța-Cehan. De astădată însă i-s'a plătit treaba foarte scump, — Goldiș fiind de astădată și mai bine păcălit.

Cehan, departe de a fi un boem în adevăratul înțeles al cuvântului, este un degenerat care suferă de mania boemiei, un deklasat al societății (toți cari l'au cunoscut o pot spune) un om fără nici o cultură și lipsit de orice simț. Intotdeauna, însă, eu am avut pentru orice soi de nenorociți o atenție și o bunăvoință adeseori prea mare. Cu Cehan m'am purtat foarte bine, de când l'am cunoscut i-am dat sfaturi folositoare și am scrisori dela dânsul în cari mă idealizează, spunându-mi că simte pentru mine mare prietinie și admirație. N'a fost dar o ușurință din partea mea, dacă i-am scris, rugându-l să-mi ajute pentru stabilirea unui adevăr. Eu nu eram sigur dacă mai păstrez scrisoarea lui în care mă ruga să stăruie la Goldiș să-i achite toată învoiala și să-i fac rost să mai ciupească ceva — și deci pentru stabilirea unui adevăr, era foarte corect, ca Cehan să mă servească scriindu-mi din nou scrisoarea de care eu nu eram sigur c'o mai păstrez; scopul fiind bun, scuza mijlocul, că el ar fi scris a doua oară o scrisoare mai clară și mai pe larg decât cea dintâi — i-am arătat chiar cum s'o scrie.

Cititorii vor fi văzut, desigur, în aceasta și o curiozitate a mea: am vrut să văd dacă în acest Cehan poate exista cu adevărat un colțisor curat sau sincer. Nimic! Nenorocitul a fost atât de inconștient că a vândut scrisoarea mea lui Goldiș, (care i-a cumpărat'o de data asta probabil, foarte scump), crezând că astfel parează proba ce eu ași fi putut'o aduce.

Adevărul însă tot triumfă. Eu am găsit scrisoarea lui Cehan și o expun la rândul meu aci, ca să limpezesc odată pentru totdeauna această afacere a noiei firme: Goldiș & Cehan.

Bucuresti
Miercuri 7 Sept.

Dragă Vernescule,

In sfârșit sunt în Capitală și rămân, am intrat în redacția „Epocei”. In scopul în care îți scriu ție, m'am adresat și dlui Goldiș ca la serbările culturale din Iași — de mare însemnătate românească să reprezintă „Românul” și să trimit raport detaliat ca unul ce cunoștea bine Moldova. Te rog stăruie și tu. Dar mai ales pentru un rest de bani, știe el. Dacă s'ar putea să fii și corespondentul din București, eu le-aș scrie mai poetic și cu mai mult farmec de cum se trimit de actualul. Te rog răspunde pe adresa „Epocei”. Ai mai bani? Te salut. Cehan.

Adecă:

Dragă Vernescule,

București

Miercuri 7 Septem. 1911.

In sfârșit sunt în Capitală și rămân, am intrat în redacția „Epocei”. In scopul în care îți scriu ție, m'am adresat și dlui Goldiș ca la serbările culturale din Iași — de mare însemnătate românească să reprezintă „Românul” și să trimit raport detaliat ca unul ce cunoștea bine Moldova. Te rog stăruie și tu. Dar mai ales pentru un rest de bani, știe el. Dacă s'ar putea să fii și corespondentul din București, eu le-aș scrie mai poetic și cu mai mult farmec de cum se trimit de actualul. Te rog răspunde pe adresa „Epocei”.

Ce mai faci?

Te salut Cehan.

Mă rog, candidule domn Goldiș, de ce ți-s'a adresat tovarășul d-tale „Cehan”? Pentru a-ți trimite gratis, darea de seamă a serbărilor din Iași? Dacă el știa că nu-i plătești ineptiile, ți-s'ar mai fi adresat și m'ar fi rugat și pe mine să stăruie și eu, la domnia ta? De bună seamă că nu! Dar restul de bani, care să fie oare? S'a întâmplat vreodată să n'ai nici d-ta nici „partidul” parale și lipsindu-ți hârtia pentru tipărirea „Românului”, iar comitetul cu Marșieu creditor băgubit în frunte, refuzându-ți de frica pagubei un împrumut, — ai fost nevoit să te împrumuți la „Cehan”? Ai întâlnit în clipele acelea penibile pe acesta și te-ai rugat de el să-ți împrumute o sumă de bani pentru hârtie? De bună seamă că nu! Restul de bani provine numai că nu-i plătești complet singura treabă ce-ți făcuse, adecă injuriile aduse „Tribunei”. Cehan doria să-l plătești cât mai bine, onorându-l comerciant de sentimente, de aceea mă ruga să stăruie să fie și corespondentul „Românului” la București — căci el ar scrie mai

„poetic, și cu mai mult farmec de cum se trimit de actualul”, bine înțeles însă că nu gratis, chilipirgiule negustor!

Cehan, plecând în țară, a mers cu mine în tren. De atunci mă avertizase că va scrie contra „Tribunei”, și mă ruga să stăruie eu la timp să fie plătit bine. De ce nu ți-am spus eu nici odată nimic de asta? Aceasta o înțelege ori ce om cu bun simț. D-ta însă nu-l ai — și chiar în comerț bunul simț e foarte necesar. Falimentul tău va fi grabnic și rușinos...

Iată iubiți cetitori, care este a „partidului” nouă firmă, Goldiș & Cehan!

București, 13 Dec. 1911.

Alex. St. Vernescu.

Din partea noastră n'avem multe de adăugat. D. Goldiș, să-și facă — dacă mai poate — socoteala cu ultimul rest de puhoare ce i-o fi mai rămas. Recitească singur injuriile de surugiu câte ni-a adus, cu un curaj... moral, pecare mărturisim, îl admirăm! Cu prietinel său Cehan, „acum șef-redactor al ziarului „Timpul” din Iași credem că nu va îndrăzni să se scuze. Și atunci îi putem întoarce dlui Goldiș întrebarea:

„Cine e ținut pe banca rușinei și a infamiei „Tribuna” ori d. Goldiș?”

Răspunsul îl lăsăm și noi cinstiului public românesc.

NB. Nădăjduim că „Gazeta Transilvaniei” va grăbi să satisfacă curiozitatea lui „Nae Curiosu” din Arad, luând notă de rîndurile de sus.

Curențe antimaghiare în Austria.

Tot mai puternică devine îndărjirea Austriacilor în contra șovinismului ungurese, care crează atâtea înecături și deschide atâtea primejdii, interne și chiar externe, pentru monarhia Habsburgilor.

Dualismul, această formă de stat ibridă pentru o mare împărăție, cu numeroase naționalități conștiente de sine, nu mai mulțumește pe nimeni, nici chiar pe Unguri măcar. Austriacii ar vrea să se revină la respectarea deplină a pactului dualist, care în principiile sale fundamentale garantează unitatea monarhiei. Politicienii maghiari din toate partidele, au căutat în totdeauna — și au izbutit în parte mare — să falșifice dualismul, interpretându-l în sensul tendințelor separatiste și pregătind astfel calea către o eventuală uniune personală între Austria și Ungaria.

Oamenii politici din Austria, foarte toleranți față de politica agresivă a Ungurilor, au început a se desmetice numai pe încetul și a vedea că separatismul ungurese constituie cea mai serioasă amenințare pentru unitatea și siguranța monarhiei, înlăuntrul și în afară.

Abia astăzi, după o experiență foarte dureroasă, de peste patruzeci de ani, politica vieneză pare a fi accesibilă convingerei, că trebuie să se opună o rezistență energetică separatismului ungurese. In acest sens s'au ivit în vremea din urmă, o serie de curențe și manifestațiuni importante, cari agită tot mai mult lumea politică și întrecă opinie publică din Austria.

Astfel, chiar zilele acestea, s'au întrunit la Viena un mare număr de membri ai înaltei aristocrații și au pus bazele unui nou partid, care va luea pentru reîntregirea monarhiei centraliste de odinioară.

Consfătuirea a fost prezidată de contele Mendorf Pouilly; au aderat la ea personalități din

cele mai marcante precum Prințul Lobkowitz, conții Letour, Harras, Kudenhouve, Nagel, arhiepiscopul Vienei și mulți alții.

S'a discutat în prima linie chestia transferării mării monarhiei, cu luarea în seamă a drepturilor naționale ce se curvin tuturor naționalităților din Austria și Ungaria.

Intrunirea a votat următoarele puncte cardinale ale politicii noului partid: să se dea o nouă constituție Austriei și Ungariei; armata monarhică să rămână unitară; să existe, pentru întreg imperiul, un parlament și un guvern comun; să fie menținută comunitatea economică și financiară între cele două părți ale monarhiei dualiste.

„Seara”.

INFORMAȚII.

A R A D, 2 Ianuarie n. 1912

— „Șezătoarea” din Timișoara. Cu cât se apropie ziua reprezentațiunii, cu atât e mai mare interesul pentru „Șezătoare”. In timpul din urmă și-au mai amuțat participarea mai multe familii din Oravița, Caransebeș, Reșița, Bogșa, Meșeu, Sătmăr apoi mai mulți tineri universitari din Budapesta și Oradea. Judecând după interesul și mare ce se manifestează de pe acum, sala hotelului „Principele de coroană” promite a fi arhiplină.

Probele se țin regulat și acum cu muzica militară. Corespondentul nostru a participat la proba ultimă — dată unume pentru corespondenții din rețel — și a rămas încântat de precizia și de care se execută ficcare cântare. Simți un adevărat deliciu ascultând cântările și glumele pline de saliră ale șăranilor noștri. Intreaga „Șezătoare” a dlui Brediceanu e un adevărat cap de operă și nici nu ne îndoim, că toată inteligența română din Banat va lua parte la „Șezătoarea” din Timișoara.

In numărul nostru de Crăciun vom da întregul program al petrecerii, care va fi foarte bogal și ales. Cum suntem informați, „Șezătoarea” va fi precedată de un mare concert al dnei Lucia Cosma, care suntem siguri că se va întrece pe sine însăși.

In zilele aceste va sosi și dl Brediceanu și el conducă probele. Pe după serbători se așteaptă sosirea dlui Ionel Crișan din Viena.

— Moartea unui brav preot român. Aflăm cu multă părere de rău mutarea la cele eterne a unuia din cei mai distinși preoți români din comitatul Aradului. Părintele Ioan Codrean din Șielău, unul din pleiada bărbaților însuflețiți cari au ținut vie slăcăra româanismului în comitatul nostru s'a stins ieri din viață în spitalul oșăgenese din Giula, răpus de grele suferințe. Răposatul lasă în doliu un întins cerc de rude, prietini și apreciatori ai vieții sale pline de fapte frumoase.

Familia a publicat următorul anunț funebru:

Cu inima frântă de durere aducom la cunoștință, că neuitatul soț, tată, soțu și bunice Ion Codrean, paroh gr.-or. român în Șielău a trecut la cele eterne în 19 Decembrie st. v. în al 70-lea an al etății și al 46-lea an a fericitei sale căsătorii. Inmormântarea va fi Mercuri, în 21 Decembrie st. v. ora 10 a. m.

Odihnească în pace!

Șielău, 19 Decembrie st. v. 1911. Văd. Cristin Codrean năse. Giorogariu, soție; Teronția văd. Iercan, Gabriela măr. Dr. Bădean, Adriana măr. Dr. Ispravnic, Nicolau Codrean, fiice și fii; Dr. Atanasiu Brădean, Dr. Sever Ispravnic, Elena Codrean năse. Morariu, gineri și nurori; Aurelia Tudor, Mireea și Nerva Iercan, Sabin și Saluator Brădean, Letiția și Sever Ispravnic, Nicolau Codrean, nepoți.

— Cunună eternă. In Sa d. Dr. Gheorghe Popa, judecător la Curtea de casație și soția Silvia năse. Tămășdan o trimis Reuniunii femeilor române din Arad 20 coroane ca răscumpărare a cununii pe sicriul răposatului tânăr Eugen Belșu.

Reuniunea aduce și pe această cale sincere mulțămiri nobililor donatori.

Plecarea dlui Brediceanu din Sibiu. D.

Dr. Tiberiu Brediceanu a părăsit Sibiuul astăzi, plecând la Lugoj, unde va rămânea câteva zile înainte de a merge în America. Joi, săptămâna trecută, toți funcționarii băncii „Albina”, în frunte cu d. P. Cosma, s'au întrunit în sala dela restaurantul Brote, unde — după toastele potrivite cu ocazia — și-au luat rămas bun dela abilul secretar al băncii.

Întreg publicul românesc din Sibiu s'a despărțit cu cele mai afectuoase sentimente de simpatie d. Brediceanu, și i-a oferit un inel de platină cu briliante, în semn de dragoste și de stimă.

Călătorească în pace și să se întoarcă sănătos, la vremea sa.

O nouă învingere a Românilor din Obad.

Xi-se scrie: Vineri în 29 Decembrie n. a avut loc în comuna Obad (com. Timiș) restaurarea artisticei comunale, cu care ocaziune și în urma concluziei înțelepte a harnicului și iubitelui nostru preot d. George Ionescu am învins din nou pe dușmanii noștri nemți (schvabi) — căci pe lângă toate opintirile și alergările lor și deși au pus tot în mișcare în favorul candidatului lor neamț, — bravii noștri români nu s'au lăsat bătuti, ci ținând la olaltă și luptând voinicește în frunte cu harnicul nostru preot ne-a succedat de am ales cu mare însufletire ca jude comunal pe bravul econom George Ianoșel. Alesul e om corect și român bun și avem toată speranța că va conduce comuna noastră pe căi bune și că va apăra interesele noastre românești.

Lupta a fost foarte grea și de astădată căci fiind în periodul espirat iar jude român, nemții în credința (după obiceiul vechiu) că acum e rândul lor, s'a folosit de toate mijloacele ca să pună jude neamț, dar mulțămia conducerii preotului nostru au căzut nemții cu planul lor și a părăsit casa comunală cu mare amărăciune și cu năcazul în suflet. Aceasta să le servească de lecție ca să nu asuprească pe români și să nu se țină superiori nouă. Brav s'a purtat la alegere românii noștri Filip Sojdean, Trifu Sojdean (Chee) și Iosif Crișan, cari au luptat mult pentru învingerea noastră.

Dumnezeu să dea gând bun românilor ca întodeauna să lupte în unire și să țină la olaltă căci numai astfel vom fi respectați de dușmanii noștri și putem face lucruri frumoase.

Dumnezeu să țină la mulți ani pe preotul nostru George Ionescu, căci s'a dovedit de conducător harnic, care își pune sufletul pentru oile sale.

Trăiască bravii alegători români din Obad și vrednicul lor jude comunal George Ianoșel. — Obad, în 31 Dec. 1911. **Un reprezentant comunal.**

† **Alexe Ardelean.** O telegramă din Beiuș ne anunță că d. Alexe Ardelean, membru fruntaș al societății române din Beiuș, a repausat azi. Înormântarea lui va avea loc la 4 Ianuarie n.

Trimitem întristatei familii sincerile noastre condolențe.

— **„O nouă parohie în Timișoara”.** Primim următoarele: În nrul 275 din ast an al prețuitei dv. foi ați binevoit a lua notiță din „Temesvári Hírlap” sub titlul „O nouă parohie în Timișoara” la care notiță vă rog să binevoiți a da loc modestei mele reflexiuni pentru orientarea onorabilului public cetitor al Tribunei:

Este adevărat că Duminecă, în 11 (24) Decembrie a. c. sub presidiul P. O. D. protopop actual Dr. Traian Putici s'a ținut aici sinod parohial extraordinar în obiectul regulării dotațiilor preoțești și în chestia înființării postului al doilea de preot: dar nu este adevărat și nici

un caz de când conduce cu comuna aceasta biserică ca paroh să nu fi fost în stare a îndeplini și presta funcțiunile înmuse mie și a mulțumi trebuințele sufletesti ale credincioșilor mei și să nu fi săvârșit cultul divin în sta biserică regulat și conștient; zic nu trebuințele și interesele parohiei reclamă înființarea postului al doilea de preot, ei interesele de altă natură. Anumiți oameni, însoțiți cu lucrătorii dela diferitele fabrici din Timișoara, dela tren etc. înclinați mai toți spre socialism, au dat pretext ca autoritățile noastre superioare bisericesti să se ocupe cu afacerea aceasta, care — după convingerea mea — nu va servi intereselor bisericești.

Acea parte din credincioși, care înainte cu 8 zile a pretins înființarea postului al doilea de preot, în sinodul parohial a decis sistarea unui post de învățător astfel, că comuna noastră biserică, care are peste 250 de copii obligați la cercetarea școlii de toate zilele în viitor va rămânea numai c'un învățător și cu o clasă.

Mehadia, 31 Decembrie 1911. Cu deosebită stimă: Ioan Plavoșiu paroh gr. or. rom.

— **In balon peste ocean în America.** Balonul „Suchard” cu care profesorul Dr. Gans din München voește să treacă Oceanul în America este gata pentru plecare.

Profesorul Gans va pleca la 12 Martie de pe insula Tenerifa, și va sosi în America, la Barroto sau Florida la 17 Martie.

Profesorul Gans va fi însoțit în călătoria lui de încă 3 profesori, un ofițer din marină și un inginer.

— **Noui răscoale în Albania.** Din Constantinopol se anunță: Ministerul de interne comunică oficial că la Craja, în ținuturile mirdiților, a izbucnit revoluția.

Comunicația telegrafică între Craja și Alesia este întreruptă.

Autoritățile din Albania au confiscat o mulțime de bombe.

— **Rezultatul anchetei în cazurile intoxicării din Berlin.** Ancheta făcută în cazurile de intoxicație dela azilul de noapte de aici, a stabilit că, cazurile de intoxicare se datorează rachiului vândut celor din azil de trei nbgustori.

Acel rachi conținea alcool metilic. Rachiul a fost confiscat, iar cele trei magazine închise. Furnisorul alcoolului, droghistul Scharnach din Charlottenburg a fost arestat pentru delict în contra legii alimentelor și pentru fraudă alimentară.

Cercuirile medicale însă se arată sceptice cu privire la putința otrăvirii din cauza alcoolului metilic.

— **„Un candidatul de președinte la Reuniunea învățătorilor arădani.”** În nrul 271 al „Românului” a apărut sub titlul de sus un articol, în care se vestește abonaților, că eu ași candida și respective ași aspira la postul onorific de președinte al Reuniunii noastre învățătoresci. Afirmarea aceasta a autorului mincinos din tufiș e o scornitură răutăcioasă. La așa ceva nu m'am cugetat nici când și nici de prezent nu mi vine pofta.

Am fost însă de părere, și sunt și astăzi, că la timpul său să se aleagă în fruntea Reuniunii noastre învățătoresci un bărbat „sprijinitor” al dascălilor. Un bărbat, mă rog, căruia să nu-i placă minciunile, să nu știe calomnia. Cu un cuvânt: să fie după toată rânduiala lui Melhisedec.

Și fiindcă un astfel de bărbat nicăiri pe pământ nu se află, decât numai la „Românul”, din parte-mi voi agita în direcția aceasta printre dascăli, mai ales pentru „vulpoiul” din tufiș, nu voi eruta nici o osteneală, numai să-mi spună, cine e și cum îl chiamă?

La celelalte afirmări ale „Românului” nu pot să răspund, deoarece citările scoase din articolul meu apărut în nrul 270 al „Tribunei” sunt false. Să binevoiască autorul din tufiș să cetească articolul meu încă odată și bine, apoi să scoată citările exact, dacă voește. Eu apoi o să-i răspund dacă voi afla de bine. — Socodor. Iuliu Pașguba, inv.

— **Bustul lui D. A. Teodoru.** Din București ni-se scrie: Duminecă s'a făcut cu deosebită solemnitate desvelirea bustului regretatului D. A. Teodoru, fost secretar general al ministerului de culte și instrucțiune publică, ridicat pe mormântul lui la cimiterul Bellu.

La orele 10 dim. s'a oficiat un parastas la biserica Sfinți Voivozi de către P. S. S. Arhiepiscopul Melette Constățeanu la care au asistat foarte mulți profesori, institutori și foști elevi ai defunctului profesor. În asistență am remarcat și pe dnii Spiru C. Haret, fost ministru, și Petre Gârboviceanu, fost administrator al Casei Bisericești.

După serviciul divin, întreaga asistență s'a dus la cimitirul Bellu unde s'a făcut desvelirea bustului.

A vorbit dnii Petre Gârboviceanu ca președinte al comitetului pentru ridicarea bustului, profesorul Pătrășcanu, institutorul Ion I. Teodoru. Institutorul C. Theodorescu, președintele asociației institutorilor din țară, și tânărul Theodorescu Ghedem în numele foștilor elevi ai defunctului.

— **Prea frumoasa „Cosinzeană” își va merita cu prisosință numele prin admirabilul număr de Crăciun ce scoate.** Va avea poezi de Crăciun cari de cari mai frumoase, scrise de Zaharie Bârsan, I. U. Soricu, Aurelia Pop, apoi poezii de I. Borcia, Livia Rebreanu, V. Stoica, Seb. Bornemisa, Versuri glumețe de Haramb Călămar, — apoi „Steaua” schiță de Crăciun de Al. Ciura, *nuvele* de I. Agârbiceanu, Mih. Gașpar, Liviu Rebreanu, *cronică medicală* de Dr. Hârșu, „Rostul familiei” de Dr. Tomescu, „Scrisori către o fată tânără” de Angelica, știință de G. Todică, — și începe publicarea unui mișcător roman de A. Fogazzaro, traducere, roman plin de dulci scene de iubire.

Doritorii a avea de sărbători frumosul număr, să se adreseze la „Librăria Națională” în Oăștie (Szászváros) care le trimite *gratuit* acel număr de probă.

— **Surparea unui tunel.** Din Belgrad se anunță, că tunelul dela Srordjig, care este în lucrare, s'a surpat îngropând nouăsprezece muncitori. Cu toate că s'au luat grabnice măsuri de salvare, până acum n'au fost găsite corpurile nenorociților.

— **Febra tifoidă la Dej.** Din Dej se comunică, că în oraș și împrejurime s'au conștat mai multe cazuri de febră tifoidă. Primăria a luat dispozițiile necesare, pentru combaterea epidemiei.

— **Ordin rău înțeles.** Ministerul de război din Londra a încercat în ziua de 31 Decembrie st. n. o probă de concentrare a rezerviștilor. A dat ordin, ca pe ziua amintită, să fie chemați rezerviștii, cari însă în loc de prezentare să trimită câte o telegramă anunțând ora primirii, ora plecării și ora sosirii la regiment. În înțelesul acestui ordin era dar mai mult un exercițiu.

Ordinul dat însă a fost atât de confuz stilizat, că mulți nu l-au înțeles și astfel s'au prezentat la regimente. Înrolarea rezerviștilor a pro-

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-tér 15.

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de ciasornice și giuvaricale

al lui ► **Husznik János** ◀ îl co:tinui eu. ◀

Mare deposit de ciasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc

după comandă medicală.

pag. 8
dus mare panică în populația, care vedea izbucnirândul lor s'au folosit de toate mijloacele ca să din partea ministerului, ca să mulcomească lumina agitată, care înțelegând greșala comisă de stilizarea confuză și-a revenit. Ministerul a deschis însă ancheta contra autorului acestei stilizări, care a priceput atâta teamă pacinicilor cetățeni.

— **Teroriștii ruși aprovizionați cu arme din România.** „Scara” primește din Galați următoarele:

În anul 1908 a fost izgonit din localitate Rusal supus ture Iordan Nicolaef, fost mecanic pe vaporul rusesc „Ruf” cum și pe alte vapoare maritime din Odessa.

Isgonirea a fost motivată de atitudinea războinică pe care numitul o avea ori de câte ori venea în localitate.

Zilele acestea Nicolaef fiind găsit din nou în orașul nostru, a fost adus la serviciul de siguranță, unde fiind supus unui scurt interogatoriu nu mică a fost surprinderea când la percheziția făcută s'a găsit asupra lui șapte revolve sistem „Browning” și mai multe cartușe.

Intrebat asupra provenienței armelor cât și asupra destinației lor, Nicolaef a dat la început răspunsuri evasive.

Luat însă în mai de aproape cercetare de către d. Costescu, Nicolaef a declarat cele ce urmează:

După izgonirea lui din România s'a stabilit în Odessa unde a fost primit ca membru în comitetul terorist de acolo, pe ai cărui membri îi cunoștea de când fusese mecanic pe vapoarele din Odessa.

Nicolaef a fost acela care a dat tovarășilor săi explicații asupra împrejurărilor în care s'ar putea aproviziona cu arme din țara noastră întrucât dânsul cunoștea poziția geografică a țării.

În cele din urmă, pentru ca această aprovizionare să se facă în mod mai eficace. Nicolaef a fost însărcinat de tovarășii săi să se stabilească în Reni ceace dânsul a și făcut luându-și soția și copiii.

Din Reni el venea adese-ori în orașul nostru, însoțit de alți tovarăși. El rămânea aci, iar tovarășii plecau la București de unde se aprovizionau cu arme pe cari apoi le aduceau în Galați unde le predau lui Nicolaef.

În mod fraudulos acesta trecea în cursul nopții cu barca la Reni, iar de aci expedia armele comitetului terorist din Odessa.

Din localitate Nicolaef a cumpărat în două rânduri arme dela atelierele dlor Grifon și Traina.

Prima oară a cumpărat revolve și cartușe în valoare de 500 lei, iar a doua oară cumpărase cele 7 revolve pe care, însă, nu a reușit să le transporte la destinație.

Din declarațiile lui Nicolaef reese că tovarășii de ai lui se înțelețnicesec cu aceleași operații la Ruseiuk și Constantinopol, și că cea mai mare parte dintre dânsii, sunt de naționalitate bulgară.

Nicolaef își are chiar pe părintele său la Constantinopol. Trebuie să recunoaștem că față de inteligența lui Nicolaef a fost nevoie de foarte mare abilitate din partea șefului siguranței, până ce l'a hotărât să facă declarațiile de mai sus.

Detalii asupra membrilor din comitetul din Odessa și asupra organizației lor, Nicolaef refuză cu încăpăținare să le dea.

Cercetările continuă.

— **Un învățător ars de viu.** Terorismul bulgarilor a pus de nou pe gânduri autoritățile turcești din Macedonia. Nu e zi în care să nu fie găsiți oameni morți în drumul mare, și de pre-

dilecție intelectuali, preoți și învățători sârbi, căci e știut că bandele bulgare au o secțiune specială pentru omorârea exclusiv a acestora. Până acum au căzut victime peste șase sute de preoți și învățători, afară de cei căzuți în luptele date pe față cu aceste bande de criminali. Mai nou directorul Dincevici dela școala sârbească din Doiran, a plecat în misiune pedagogică prin satele megieșe. Pe drum însă a fost surprins de acești criminali cari după ce l'au căsăpît cu topoarele, au ațîțat repede un foc puternic și l'au pus deasupra. Ziua următoare găsindu-l serum, a fost îngropat de ai săi cu mare pompă. Autoritățile s'au pus cu toată stăruința în urmărirea ucigașilor.

— **Un atentator primejdios.** În Europa se întâmplă mai rar atentate cu dinamită a căror ecou să pătrundă peste întreg continentul, în America însă, aceste atentate sun lucruri de toate zilele și nu arare ori autoritățile au multă bătaie de cap cu descoperirea comploturilor țesute cu multă rafinerie de lankei și reți. Până unde merge îndrăzneala acestora se poate vedea și din șirele de mai jos cari ne spun că poliția din Monessen a arestat pe un mecanic al căilor ferate, bătut fiind că ar fi părtaş la atentatele cu dinamită făcute de frații Mac Namara. Firește până i-s'a dat de urmă, atrept vreme îndelungată și numai grație agenților secreți a putut fi demascat. În geanta de voiaj care o folosea în drumurile zilnice ce făcea conducând locomotivele trenurilor, s'au găsit șaptezeci și șase de bombe și un pachet de fitiluri.

— **Un cerc al criminalilor.** Un băiat ea de vr'o șaisprezece ani a cerut procurorului dela tribunalul din Caransebeș să fie internat la un institut de corecțiune, unde să-l dedea la o nouă viață, căci în cercul de criminali al familiei sale ce zace în întunerecul pușcăriei, n'a primit nici o îndrumare pentru aș urma viața în condiții cinste. Cazul judecat în sine, e foarte interesant, dar și foarte rar, mai ales că rima în familia băiatului era un păcat atavic. Moșul său a fost acuzat pentru omor, tatăl său a făcut șase ani de pușcărie, și abia ce scăpase, din nou a fost pus în lanțuri, pe urmă a murit în curând, tot în temniță. Frate-său robește pentru omor premeditat, mamă-sa acuzată pentru aceaș crimă.

Procurorul a făgăduât tânărului tot sprijinul pentru a-l ajuta să intre în noua viață.

— **Aviz.** Am onoare a face cunoscut, că în urma unor împrejurări independente de mine și mai cu seamă — de ce aș tăgădui? — din motive financiare, m'am hotărât să sistez apariția revistei „Națiunea”.

Ori cât aș fi fost de pesimist, nu aș fi crezut, că din acei 800 de abonați, cari au primit regulat toți 6 numerii apăruiți până acum, nici a treia parte nu și vor ținea de datorie, ca să achite bagatelul preț de abonament pe 1/2 de an.

Rog pe toți acei st. abonați, cari au binevoit a plăti abonamentul, precum și pe st. colaboratori cari m'am onorat cu prețiosul lor sprijin moral, să binevoiască a primi mulțămirile mele sincere. Budapesta, 30 Dec. 1911. Cu stimă: *Dr. Ludovic Ssato*, avocat, directorul revistei „Națiunea”.

N.B. Sunt rugate și celelalte ziare și reviste a reproduce avizul acesta.

— **Logodnă.** Dșoara Tina Meciu din Tranis și dl Alexandru Nossa, absolvent de teologie din Trestia, își anunță logodna.

Felicitările noastre.

— **Ispășirea profanării.** În biserica din satul Poli, lângă Roma, era o statuă a Madonnei, veche și împodobită cu nestemate, despre care poporul zicea că e făcătoare de minuni și pelorinau din mari depărtări la ea. Statua a fost ridicată de Papa

Pius IX în Bog, din prilejul jubileului de 50 de ani dela clădirea bisericii. În aceeaș vreme a cumpărat o frumoasă cunună împodobită cu diamante, în valoare de 20.000 lire. Zilele trecute un om, se spune că e german, atras de strălucirea nestematelor, s'a pus să fure coroana. Se suise pe scelu și trăgea binișor de cunună. Dar nu i-a fost a bună, căci ea o pedepsă de sus, cum ținea statua în brațe, aceasta s'a rupt și au căzut amândoi. În vârtejul căzăturii hoțul a ajuns de desub și a fost zdrobit de greutatea marmorei. Dimineața când a venit paraclisierul a dat peste el țearpă.

— **Ignoranța recruților francezi.** Acum, cât interminabilul „acord franco-german” e unul din cele mai însemnate evenimente ale politicii mondiale, care a stărnit desbateri furtivoase în parlamentul francez și a putut face pe un ministru plângă cu hohot în plină ședință, titlul de mai sus apărut zilele acestea în *Kölnische Zeitung*, e interesant și semnificativ. Este vorba de un articol în care corespondentul din Paris al gazetei germane, caută să pue în evidență înca odată mai mult inferioritatea armatei franceze. Și într'adevăr, dacă trebuie să credem tot ce spune corespondentul german, lucrul este firește surprinzător.

Un ofițer ar fi supus pe 50 de recruți din cei cu știință de carte la un examen sumar prințând 15 întrebări privitoare mai mult la istorie, din cari reproducem câteva împreună cu răspunsurile căpătate:

— „Cine este Jeanne d'arc?” — Opt dintre cei întrebați habar n'aveau despre ea. Alți cinci dădură răspunsurile următoare: „Jeanne d'Arc dat Franța pe mâna Englezilor”. — „Ea este o fetiță”. — „Este o Franceză”. — „Ea a fost arsă de vie”. — „Ea a scăpat Franța de Gali”. Ceilalți o cunoșteau mai bine.

— „Cine a fost Napoleon I?” — Unsprezece înși dintre cari trei învățasoră 5 ani la școală, unul 6, iar altul 7, nu știau nimic despre asta. Unul (7 ani de școală) răspunse: „Nu știu de ce nașteră”; iar altul: „Era împăratul Rusiei”.

— „Ce este războiul dela 1870?” — 39 de înși știură despre ce este vorba, 9 (dintre cari 3 avea 5 ani de școală) se arătară de o ignoranță desăvârșită, 2 răspunseră: „A fost un război între Franța și Anglia”, etc.

Tituși, nouă par'că nu ne vine să credem că recruții francezi așa de ignorați, ei mai de grație ne vine să credem că subversivul gazetar german a căutat să-i facă prea negri în ochii opiniei mondiale, când ei sârmanii nu sunt decât... bleus.

x **Dacă volesti să bei ceai ieftin,** poți să încerci, cu un litru de rum englezesc și o cutie de ceai costă numai 2 cor. Un litru de esență pentru diferite licheururi 50 fil. un litru esență de rachiu 20 fil. și un litru esență pentru rum 40 fil.

Preservative pentru bărbați și dame bucata 40 fil. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum și alte articole ce se țin de branșe se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Pápa Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

Mișcare culturală și socială.

— **Petreceri, concerte.** —

Tea/ru în Arad. Asociațiunea aradană secțiun plugarilor din suburbiul Pârncava, aranjează Duminecă în ziua primă de Crăciun, în sală Casei Naționale o reprezentatie teatrală împreună cu joc. Venitul e destinat pentru ajutorarea școlarilor săraci.

Începutul la orele 7 și jum. seara. Invitații speciale nu se fac.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chemică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

8 Ianuarie n.

Teatru in Oravița: „Reuniunea de cetera și cântări” din Oravița-română invită la reprezentarea teatrală, urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. în hotelul Iosif Nedici. Se va juca „Drumul de fier” de V. Alexandri. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru in Bozoviciu: Corul bisericesc din Bozoviciu invită la reprezentarea teatrală, urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. Se va juca „Executorul” de A. Tintariu. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru in Lipova: La 8 Ianuarie n. se va juca în hotelul „Arhiducele Iosif” farsa „Nepotul rășărit”. După producție dans. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru in Nerău: Corul bisericesc din Nerău invită la reprezentarea teatrală urmată de dans ce se va da în „Casa Națională” din Nerău la 8 Ianuarie n. Inceputul la orele 8 seara.

20 Ianuarie n.

Teatru in Timișoara: În localitățile Reuniunii școlilor români (str. Tigrului) va avea loc o reprezentare teatrală urmată de joc la 7 (20) Ianuarie. Se va juca „Vlăduțul mamei”. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru in Cherechiu: Tinerimea română din Cherechiu invită la reprezentarea teatrală urmată de joc ce va avea loc la 8 Ianuarie n. Se va juca „Săpătorul de bani”, piesă teatrală de A. Pop. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru in Orăștie: Secția industrială a Reuniunii economice din Orăștie invită la reprezentarea teatrală urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. în sala mare a hotelului „Central”. Se va juca „Bărbierul din Sevilla”. Inceputul la orele 8 seara.

14 Ianuarie n.

Teatru in Dej: Comitetul filial al societății teatrale invită la reprezentarea teatrală urmată de joc, ce va avea loc la 1 (14) Ianuarie în sala hotelului „Hungaria”. Se va juca „Casă vechie” loc. de Adelina Tăslăuanu și „Înainte de pauză” de Trocaru. D. Dr. I. Boca va declama anecdote de Speranță. — Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru in Sân-Nicolau: Corul bisericesc din Sân-Nicolau mic invită la reprezentarea teatrală urmată de dans în ospătăria lui I. Bodrogeanu. Se va juca „Așa a fost să fie”. Inceputul la orele 7 seara.

ECONOMIE.

Cauzele lipsei de bani.

Asupra cauzelor, cari au provocat și mențin abnormală lipsă de bani, ce dăinuiește deja de atâta vreme atât în pietele din străinătate, cât și în piața internă secerarul general al Băncii Austro-Ungare Pranger s'a pronunțat în cadrul unui interview, ce a acordat corespondentului marelui ziar „Pester Lloyd” cum urmează:

Cu cât ne apropiem mai mult de finele anului cu atât mai multă atenție se dă sumarelor băncilor de emisiune. Aceasta se întâmplă în măsură potențată în anul acesta, când de fapt se poate vorbi de o încordare, resp. restricțiune internațională a piețelor de bani. Asupra cauzelor acestei încordări resp. restricțiuni s'a scris atât de mult de câți chemați și nechemati, încât cel ce este în curent cu funcțiunile circulației banilor, pentru a nu repeta, ce s'a mai spus, trebuie să prefere a se ocupa cu fenomene, cari în mare parte descopăr cauzele lipsei de bani. Cei inițiați știu de mult că la noi viața economică se bazează în măsură prea mare pe credit. Nici când Banca Austro-Ungară n'a avut o circulație atât de mare la escout ca în anul expirat. Se urează la preste 7 1/2 milioane coroane valoarea cambiilor escomptate de bancă. În timpuri când este mare cererea de bani ochiul versat al specialistului vede mai adeseori cambii (material de escout) care a fi mai bine dacă ar rămânea ascunse pe fundul portofoliilor. Se creiază, cu un zel demn de o cauză mai bună organizare de credit, cari deși ținute departe de gheșurile băncii de emisiune, totuși trebuie considerate ca elemente de desordine în viața noastră economică. Laicului îi rămâne necunoscut,

că foarte adeseori capitalurile diferitelor fondări nouă, a finanțării și urcării de capital s'a acuirat exclusiv pe calea creditului. Ba de multe ori se poate chiar constata exact cum pentru astfel de scopuri oamenii contractează cele mai variate obligamente cambiale, pentru a ajunge la scopul final, la mijloacele băncii de emisiune. Creditele de natura aceasta sunt de durată lungă și nu sunt acomodate pentru acoperirea bancnotelor.

O cauză mult discutată a lipsei de bani în Europa meridională este cunoscuta retragere a banilor străini, într'un timp, când altădată străinătatea căuta bueros plasare rentabilă la noi în țară pentru prisosurile sale. Tulburările politice au pus stavilă afluenței naturale a banilor din străinătate și au influențat nefavorabil piața de bani indigenă. Alte bănci de emisiune au fost înștiințate de bună vreme, din partea factorilor competenți, asupra urmărilor posibile ale încordării pe teren politic. Banca Austro-Ungară a putut vedea numai din simptome, că motorul retragerii intențite a capitalurilor străine este adăncă indispoziție politică din străinătate și stabilitatea finanțelor indigene a putut fi menținută numai grație rezervelor puternice ale băncii noastre de emisiune. — „Rev. Ec.”

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist in Cluj.

Leon Tolstoi.

188

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Ascultă, Dronușka, vorbe Alpatiei, să nu'mi spui nimic fleacuri de acestea. Alteta sa prințul Andrei Nicolescu mi-a poruncit să trimit toată lumea de aci și să nu las pe nimeni în sat, când va veni dușmanul. Așa a poruncit țarul. Cine rămâne, va fi numit trădător al patriei. Mai inteles?

— Am inteles, răspunse Dronușka fără a ridica capul. Răspunsul acesta nu'l mulțami pe Alpatiei.

— Ei, Dronușka, ai s'o pățești cu mine!

— Apoi, d-ta ești stăpân, răspunse cu tristetă Dronușka.

— Mai, Dronușka, făcu Alpatiei scotându-și mâna din călțan și arătând cu solemnitate podeala de sub picioarele starostelui; Nu numai în sufletul tău văd eu, ci și în cel ce se petrece și la trei metri sub tine.

Dronușka se tulbură, îi aruncă lui Alpatiei o privire, dar plecă din nou capul.

— Lasă prostiile astea, și spune țaranilor să pregătească pentru mine dimineată carele pentru bagajele prințesei. Și să nu te mai duci pe la adunări, auzit-ai? Dronușka căzu în genunchi.

— Te rog, scoate-mă din slujba mea, te rog...

— Nu vorbi prostii! făcu Alpatiei cu severitate. — Văd la trei metri sub tine, repetă el, știind că iscusința lui de a îngriji albinele, cunoștința pe care o avea asupra vremii când trebuia semănat ovăsul, și faptul

că reușise timp de douazeci de ani să'l mulțamească pe bătrîmul prinț, îi făcuse o reputație de vrăjitor. De aceea toți îl credeau când se lăuda că vedea la trei metri sub pământ.

— Ce pot face eu cu oamenii aceia? întrebă starostele; le sunt mințile pe dos.

— Se țin de băut?

— Au și început al doilea butoi.

— Atunci eu merg să înștiințez autoritatea, iar tu să te spui să pregătească carele.

Alpatiei nu stăruia mai mult. El știa că mijlocul cel mai sigur de a fi ascultat, era de a se face că nici nu se gândește măcar la puțința unei nesupuneri. Cu toate acestea era aproape sigur că în vremile acelea tulburii, meșterii își vor refuza carele.

Seara avu loc o adunare în cărciumă, unde se hotărî ca țaranii să și ducă caii în pădure, dar să nu-i dea stăpânilor.

XXIII.

După ce'l înmormântă pe tatăl ei, prințesa Maria se închise în odaia ei, unde nu lasă să intre nimeni.

Camerista se apropiă de ușă și-i spuse că Alpatiei aștepta porunca în vederea plecării. Prințesa se ridică de pe divan și strigă fără a deschide ușa, că nu dorea să plece, ci să fie lăsată în pace.

Ferestrele odăii prințesei se deschideau spre apus. Ea era întinsă pe divan, cu fața la perete și tot răsucea între degete nasturele unei pernute de piele.

Soarele trecea dela răsărit la apus, luminând cu razele lui oblice odaia și pernița de piele pe care o privea prințesa Maria. Gândurile ei se schimbăru brusc. Ea se ridică în mod inconștient, își netezi părul și se apropie de fereastră, respirînd fără de voce vântul proaspăt al acelei serii de vară. „Da, acum pot admira

seara, nimeni nu mă mai poate opri”. Ea căzu pe un scaun și își alipi capul de pervazul ferestrei.

O voce dulce și duioasă o chemă dinspre grădină, și numai decât cineva o sărută pe păr.

Prințesa se întoarse repede, și o văzu pe d-șoara Bourienne în rochie neagră și însoțită de jăluitoare. Prințesa Maria își aminti numai decât de vechile ei dușmăni față de domnișoara ei de companie, dar își mai aminti că în ultimul timp atitudinea prințului se schimbase, și cât de aspru se purtase față de frânțușoara. „Oare am dreptul eu, care am dorit în ascuns moartea lui, să fiu supărat pe cineva?” Ea își înfățișă numai decât situația d-șoarei Bourienne, singură într-o țară străină; ea se mai gândi că în vremea din urmă o ținuse la distanță. De aceea o cuprinsese mila și întinse mâna tinerei fete.

D-șoara Bourienne plânse, începu a săruta mâna prințesei și îi vorbi de partea pe care o lua la dureroa ei. O mai asigură că unica ei consolare era gândul că prințesa îi va permite să împărtășească dureroa ei. Ea o asigură că toate neînțelegerile trebuie să dispară în fața acestei mari dureri, că prințesa avea sufletul cel mai curat din lume, și că de sus, din ceruri, el vedea iubirea și recunoștința ei.

— Situațiunea d-tale, scumpă prințeso, zise d-șoara Bourienne e dureros de tristă. Înțeleg eu că nici nu vrei să te gândești la d-ta, dar datoria mea e să veghez. Alpatiei a venit să te vadă? Ti-a vorbit el oare de plecare?

Prințesa Maria nu răspunse. Ea nu pricepea de ce trebuia să plece, ea nu știa încotro. „Cum m'ag putea gândi eu acum la plecare? Totul ar trebui să'mi fie indiferent”.

(Va urma.)

Frați înstrăinați!

Slujbași umiliți ai cerului îndurat și încătușați ai pământului fără de iertare, Românii noștri trudiți, ori-unde ar pribegi cu vitregia vremurilor, singura mângâiere în timpuri de restriște, balzumul înviorător de suflete nemângâiate le au adăpostite în credința fără de prihană în D-zeu.

Acest scut Dumnezeesc a păstrat intact veacuri de-arândul, sufletul românesc, întărind un obstacol de rezistență, tuturor pornirilor pătimase, ingerențelor subrede, venite din imperii cu păcate multe, conservându-i adevărata lui culoare; iar Dumnezeul lumilor l-a ocrotit și în pământ străin.

Când greul vieții, cu nevoi multe, nesatisfăcute îl determină pe bietul nost Român săracul, să n-calece drumuri necunoscute, drumul paserilor, pribegind prin țări străine călătoria sa în lumea nouă, o începe cu invocarea Dumnezeescului ajutor.

Când pământul scump al țării lui, nu-l mai zărește, doi ochi scâlțați în lacrimi cuprind slovele mângâitoare ale unei cărți de rugăciuni și sufletul său despovărat par'că, se înalță în sferă fără de durere, împăcat cu toate.

Lumea nouă, cu zerile-i albastre îi înșeninează fața pentruca să-i încrețiască fruntea și sfârșind călătoria, un glas de mulțumită se înalță smerit spre scaunul Atotputernicului părinte, cărmuitorul lumilor, stăpânul apelor și al valurilor furtunoase.

În marea palatelor cu turnuri înalte, muncitorul sărguincios, deapănă aceeași viață îngustă, în atmosfera îmbăcșită a fabricelor mistuitoare și, cum sudorile înfierbântate, de temperatura colosală, curg șiroaie pe fața lui brăzdată de răutatea năcazului ce nu compătinește și se adună în stropi, pe cari apoi, ca o suvenir amară îi adună în năframa-i cernută, așa și rodul muncii lui trudite, ca răsplata unei zile, într'un șir de zile multe, avutul într'un loc agonisit, îl trimite celor de acasă, unde lipsurile sunt și mai sporadice, iar năcazurile se fin lanț.

Când sermanul muncitor se află în situația fericită, de a putea trimite bani acasă, cugetul său se îndreaptă satisfăcut spre D-zeu; și precum cel lipsit se bucură de ajutor străin, căutând chip să-i răsplătească, așa ocrotirea Celui Prea Înalt își află răsplata în sufletul chinuit al sermanului muncitor, carele iarăș la timpul său, din neputințioasele lui puteri premenite, durează monument sfânt chemării omenești îndeplinite pe acest pământ.

Dovadă avem crucea de marmoră, albă, ca nevinoavia sufletului împăcat cu sine, ce împodobește frontul altarului nostru de propășire în bine și adevăr semnul abnegațiunei, a dragostei nefățărte și a țării în credința creștină.

Frați, plecați din satul nostru, după un an de muncă grea în fabricele Englezului, s'au unit întru realizarea unui scop sublim; și mâinile lor înăsprite de foc și sudoare strecoară în urna îndeplinirii unui bine, centsi și dolari, mult, puțin, cât a dat Dumnezeu.

Crucea drept măritoare, din centrul comunei noastre și care la sărbătoarea păstorului Nicolae s'a sfințit prin P. O. Domn Mihai Păcățian protopop al Bănat Comloșului, e ridicată din avutul acestor brațe muncitoare.

Bun sacrificiu dela niște muncitori \$26 coroane, înaintea cărora puținul e o bogăție; dar multul, din puținul lor, l'au adus drept prinos de mulțumită, Ceresului Părinte.

Săvârșind această faptă creștinească, sufletul lor străin răsunsetului în lumea mare, nu dorește glas din lumea ce te laudă, ci se împacă cu conștiința liniștită și atâta-i tot.

Mulțumita și recunoștința ce o aducem fraților noștri pe această cale, dorim să le procure o mângâiere nouă.

Pe acești oameni de bine lucrători ai fabricelor din Chicago-Jel — America de nord îi amintim și cu numele:

	Cor. fil.
P. Zaica naș	M. Zaica nașă . . . 140—
T. Cionca	50—
G. A. Ciolac	38—
G. Zmed	33—
N. Tihoiu	30—
C. Tihoiu	25—
P. Tihoiu	25—
I. A. Ciolac	28—

P. Z. Ciolac	25—
I. Dirina	28—
G. Apostol	28—
A. Bugariu	28—
D. Bogdănescu	28—
N. Moga	28—
D. Petromorianț	28—
I. Apostol	13—
N. Lucaci	23—
P. Dirina	13—
G. Laica	23—
D. Apostol	18—
M. Hațegan	18—
Il. Bugariu	10—
G. Craiovean	13—
G. Lăpădat	13—
V. Ilin	10—
S. Bogdănescu	10—
I. Ureche	10—
G. Drăgnescu	10—
M. Ciolac	13—
D. Dirina	13—
I. Z. Ciolac	13—
P. Iancu	8—
I. O. Coilac	5—
V. Apostol	5—
S. L. Ciolac	5—
I. Tihoiu	5—
I. Păcurariu	5—
G. Păcurariu	8—
G. Ciolac	5—
S. F. Ciolac	8—
I. Cumpănaș	8—
I. Ardelean	8—
I. Vălcăniant	5—
I. Ciolac	3—
I. Ciolac	3—

Colectori: I. A. Ciolac, N. Tihoriu, G. Zmed și M. Hațegan.

Păzește-i sub ocrotirea ta Doamne!

Constanța, la 26 Decembrie 1911.

În numele comunei bisericesti; Stefan Horincași prezident; Ludovic Coriolan inv. notar.

VIENA.

DI A. MEDREA, absolvent de teologie, de prezent conservatorist de Viena, este rugat să-și comunice momentan adresa — dlui V. Ch. în Sibiu, Friedenfelsstrasse 25.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo“).

Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare în cancelaria mea.

Dr Gheo ghe Drimba,
adv. Kóhalom.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS“

pentru altoiț, să se adreseze preotului Petru Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

Schapira Arnold

giuvaergiu, ciasornicar și optician,
Brassó, Strada Porții 36.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar, de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, și anume: giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide!
Serviciu prompt!

Réthy și Schreithofer

fabrică de cărnățării și mezeluri.

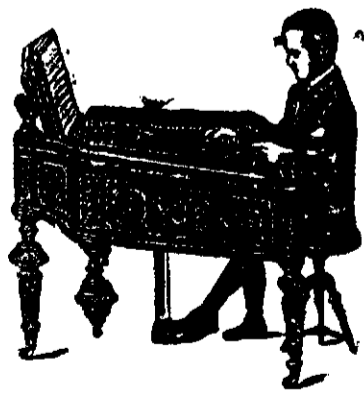
Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită, porc, vițel, oaie și miel, carne de porc afumată, cărnățării, slănină și unsoare în gros și în detail. La dorință liferează unsoare topită în vase proprii. — Cumpărătorilor vechi dă scădere la preț. Serviciu prompt! — Cereți catalog!

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanția de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de timbale.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, în cerere, se trimit gratis. Comanda intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Cele mai fine și mai elegante haine
 pentru bărbați și copii,
 cel mai potrivit și cel mai ieftin
 izvor de cumpărare pentru ori-ce îm-
 brăcăminte se află la

Moskovitz Zs.

Arad, edificiul teatrului
 unde e asortiment bogat și
 cel mai bun croi.

Trag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți,
 precum dnilor teologi și pedagogi asupra
 îmbrăcămintelor

„Șaguna”

fi cut de mine, ce se poate cumpăra exclu-
 siv numai la mine, precum și redingate
 și veste preoțești.

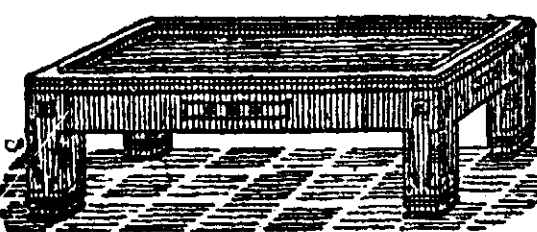
Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine,
 se străformă după măsura corpului fără nici
 o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534.
 Intrebuințarea telefonului pentru P. T. public
 e gratuită.

Comande din provincie se efectuează
 momentan.

Premiat la expoziție cu medallie de aur

**H. PALLÁN succesor
 Styászni József**
 prima fabrică ardeleană de billarde și timpărie la
 Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
 La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
 provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
 noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
 la 1875. — La domniță face și țirg de schimb.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice
 pentru curățirea chimică a hainelor,
 colorare și spălarea fulgiilor de perini.

LUCZA JÓZSEF
 Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
 (Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și
 a colora, sunt neîntrecut în meseria mea.
 Colorez haine de domni, dame, copii, dan-
 tele, stoffe de mobile și covora. Pierdelele
 le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez
 haine în negru. Comandele le execut îndată
 cu mare acuratețe. Baltoane de piele le co-
 lorez în colori închise.

DARURI

potrivite pentru Crăciun!

Vaze japoneze

pictate cu execuție fină:

înălțime 20 cm.	— — —	1-60	Cor.
înălțime 25 cm.	— — —	2-20	Cor.
înălțime 30 cm.	— — —	3-40	Cor.
înălțime 35 cm.	— — —	6-50	Cor.

„Satzume“ veritabile, pictate în aur.

înălțime 10 cm.	— — —	2—	Cor.
înălțime 21 cm.	— — —	5—	Cor.
înălțime 28 cm.	— — —	9—	Cor.
înălțime 35 cm.	— — —	16—	Cor.

Vaze de perete, de bronz, palmier și to-
 curi de umbrele, în mare asortiment.

Ioan Kotányi

Arad, József-Főherceg-ut Nr. 3.

(Palatul Arad-csanádi gazdasági
 takarékpénztár). — Telefon 809.

Comande din provincie se execută
 prompt, schimbarea obiectelor necon-
 venabile se fac cu plăcere.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, ba
 nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare
 curățenie ținute, articolele de
 coloniale
 — și bacanie —
 pe cari le recomandă

pentru sărbătorile ! Crăciunului !

cu prețuri ieftine

Mezei János és Tsa

Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Piața Szent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul
 băncii Nagyvárad Takarékpénztár.

Comande prin postă se efectuează
 conștiincios în cel mai scurt timp.

Telefon Nr. 247.

Igaz Sándor,

mare depozit de clasornies, diferite articole și glu-
 vaericeale de diamant, brilliantine, aur și argint.

Arad, Andrássy-tér (Palatul Minoriiilor).

Își recomandă bogatul său depozit,
 asortat cu diferite articole pentru

Cadouri de Crăciun.

Despărțământ separat pentru
 articole de prima calitate de
 argint de China

Ciasuri de părete cu sunet
 de harfă și de clopot, în dife-
 rite colori și formate elegante.

Prețuri de tot solid fixate.

Fondat la 1902.

Telefon Nr. 321.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

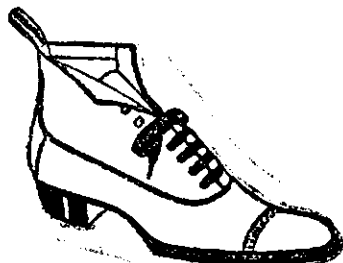
Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, Ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola u. 7.

Cei cari au lipsă de ghete să se adreseze prăvăliei nou aranjate de ghete alui

Nicolae Lung,

Pancsova, Strada Gizella (Mészáros).

Asortată conform cerințelor moderne unde se află de vânzare ghete lucrate în atelierul propriu, pentru bărbați, dame și copii, executate elegant și trainic, cu prețuri moderate. Lucrează ghete după măsură, în timp scurt, execuție elegantă și prețuri ieftine. — Pentru picioare defectuoase ghete speciale!

Ligeti

Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest, IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noui zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: piane, harmonici și pianine, fabricație Bösendorf, Schreihoffer și Förster.

Imprumută pianе în condiții favorabile.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.

Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de totfelul de mobile de artă și simple, care să zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Prima fabrică ungurească de cuțite de mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Ungaria pentru fabricarea de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.

Uneltele mele taie ca OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce mașină pentru lucrarea lemnului, pentru-că sunt fabricate din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: cuțitele pentru rindele de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredele pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt totfelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului. — Preface și osiile fiitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osi cilindrice pentru ținerea cuțitelor. Cuțite pentru compactorii.

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.